

(Иклэух
я 2-рэ нэклуб. ит).

Адыгеимрә Абхъазымрә язэкъошныгъә ләшлэгъу пчъагъә кыызәпичыгъ

(Апэрә нәклүб. кыищәжә).

Ащ фэдә ушәтыплә лъәхъаным Урысыем и Кыыбләрә Темыр Кавказымрә якрайхәм, яреспубликәхәм ащыщыбәхәр абхъазхәм ягъусагъәх. Адыгеим, Къэрәщә-Щәрджәсым ыкӀи Къәбәртәе-Бәлхъарым арыкӀыгъә нәбгырә минишә пчъагъә ахәм ахәтыгъ. Лыхъужәу фәхыгъәхәм ацӀәхәр егъәшләрәу хыишәм хәхъагъәх.

2008-рә ильәсым Абхъазыр хәгъәгу шхъафит зәрәхъугъәмкӀә Урысыем макъә кыыгъәлүгъ ыкӀи дипломатическә зәфыщытыкӀәхәр ащ дигъәпсыгъәх. Ләшлэгъубәхәм кыақлоцӀ зыфәягъәхәр абхъазхәм кыадәхъугъ ыкӀи культурә бай зилә ижырә лъәпкыым джырә демократическә къэралыгъо ыгъәпсынәу амал илә хъугъә.

Абхъазым шхъафитыныгъә илә зыхъугъәм кыищәгъәжәгъәу Адыгеир ренәу пылыгъ ащ экономикә ыкӀи нәмыкӀ ләпылэгъу етыгъәным. Адыгә Республикәм иапәрә Президентәу Джарымә Аслъан Алыи ыкӀомрә Абхъазым иапәрә Президентәу Ардзинбә Владислав Григорий ыкӀомрә (1945 — 2010) азыфагу ныбджәгъу зәфыщытыкӀә дәгухәр илыгъәх. Джащ фэдә кыабзәу Адыгеим и Лышхъәу А. К. Тхъаклушынәмрә Абхъазым иялӀонәрә Президентәу Багапш Сергей Василий ыкӀомрә

рә азыфагу зәфыщытыкӀәшлүхәр илыгъәх. Краснодар краим и губернаторыгъәу Кондратенко Николай Игнат ыкӀом (1940 — 2013), адыгәхәмрә абхъазхәмрә яныбджәгъу шыпкыагъәм, ыцӀи кыелогъән фаеу тәлытә. УрысыемкӀә Адыгеимрә ащ ипащәхәмрә Абхъазым икыотәгъухәм зәу ащыщыгъәх, абхъаз лъәпкыым ифитыныгъәхәр кыидәлхәтәгъәнхәм ахәм дырагъаштәщыгъ. Ащ епхыгъәу 1993-рә ильәсым ижәоныгъокӀә мазә урысые-абхъаз консултациәхәр Мыекъуапә зыцәхәщәгъәгъәх. Джащыгъум Урысыем илыкӀо куп хәтыгъәхәм урысые-гъурдж дәгушылэгъухәу Шъачә шыкӀуагъәхәм якӀәуухәм Абхъазым илыкӀохәр нәлуасә шафашыгъагъәх.

Абхъазым шыщәу заом ыпкы кыкӀыкӀә зичыгу гупсә кәзыбгынән фаеу хъугъәхәм гүфәбәныгъә хәлхәу Адыгеир апәгъокӀыгъагъ. Абхъазым шыщныбжыкӀабәм Адыгеим иеджапләхәм апшәрә гъәсәныгъә ащызәрагъәгъотыгъ, республикӀүмә япредпринимательхәм азыфагу зәпхыныгъә иль хъугъәгъ. Общественностым, научнә, творческә интеллигенциәм язәдәлхәжәныгъи нахъ зиушъомбгъугъагъ. ТиззәфыщытыкӀәхәр нахъ пытәнхәмкӀә зышлуагъә кыәкӀогагъәр Абхъазым адыгә куп зәрысыгъәр ары. Ахәм джырә къэралыгъом

игъәпсыни, экономикәмрә культурәмрә яхәхъоныгъи ялахъышлү хашыхъә.

Джары, кӀәкӀәу кәпӀон хъумә, мы аужырә ильәс 25-м кыыкӀоцӀ тиззәфыщытыкӀәхәр зыфәдәгъәхәр. Ау етӀани теуцӀоләжыын фае мы аужырә ильәсхәм абхъазхәмрә адыгәхәмрә язәфыщытыкӀәхәр тӀәкӀү кыизәрәлыхыгъагъәм.

Абхъазым и Президент Адыгеим кыизәрәкӀоштыр тиззәпхыныгъәхәм язәгъәушъомбгъуын, абхъаз-урысые зәфыщытыкӀәхәм ягъәпытән зәрафәлхәжәщытым тичыхъә тель.

Хаджимба Адыгеим кыызыкӀоштым бәшләгъәу зәрәжәхәрәр кәтӀон тӀәкӀышт. Ащ адыгә лъәпкыым гүфәбәныгъәшхо кыифыри. Адыгеимрә Абхъазымрә япащәхәр зәрәзәлүкӀәштхәм тиззәфыщытыкӀәхәр, тишӀолырхәм язәпхыныгъә нахъ пытә шылынхәу тәгугъә.

Кавказ кыушхъәтх Шхъаләм кыыпәлул зәкӀош республикӀүмә бәшләгъәу экономикә, культурә зәдәлхәжәныгъә зәрәзәдырәләр бгъәшлэгъонәу цытәп. Тиззәпхыныгъәхәм альапсә чыжәу кыищәжә. Ижырә кыокӀыплә культурәхәм язәгъәшлән пылыгъә В. Г. Ардзинбә а научнә еплпыкӀәм мәхъанәшхо ритыщыгъ.

Бзәм, культурәм альәныкыокӀә абхъазхәмрә адыгәхәмрә зәфәдә нәшанәу ахәлхәм зыкәжәаплә зәрәтиләр кытагъашләми, икыоу ар научнәу джыри агъәунәфыгъәп.

Адыгеим и Премьер-министрә цыфхәр ригъәблэгъагъәх

Адыгә Республикәм и Премьер-министрәу КъумпӀыл Мурат гъэтхәпэм и 12-м АдыгәкӀалә, Мыекъопә, Кошхъәблә районхәм ащыщхәр республикәм и Правительствә и Унә шыригъәблэгъагъәх. Адыгеим и Премьер-министрә зыкыфәзгъәзәгъәхәм ялофыгъохәм зацигъәгъозагъ, нәбгырә пәпчә зыгъәгумәкӀырәм едәлугъ.

Анахъәу цыфхәр зыщыпсәухәрә унәхәм япхыгъә ялофыгъохәм язәшохынкӀә, ядачәхәм псыр яцәлӀәгъәнымкӀә

кыаделәнхәу кыкӀәлхәлүштыгъәх, чыгу ялахъхәм япхыгъә зәнәкыокӀухәм язәшохынкӀә чыплә зыгъәлорышләжынымкӀә кыулыкӀухәр тәрәзәу зәрәземыкӀуагъәхәм фәгъәхыгъәу тхъаусыхәщыгъәх. Джащ фэдәу чыгу ялахъхәм ягъәнәфән, чыгу ялахъхәм яекӀолапләхәр зәтегъәпсыхәгъәнхәм, чыгъәшлүхәм якызӀәкӀәгъәхъан япхыгъә ялофыгъохәр кыаләтыгъагъәх.

БләкӀыгъә ильәсым сәкыатныгъә зиләу закыфәзгыгъәзә-

гъагъәхәм ащыщым санаториәм кыищәлзәгъагъәх. Мыгы ащ путевкәм икызӀәкӀәгъәхъанкӀә ыкӀи мылху ләпылэгъу егъәгъотыгъәнымкӀә деләнхәу кыагъәгугъагъәх.

Адыгеим и Премьер-министрә цыфхәм ялофыгъохәр зәшохыгъәнхәм тегъәпсыхәгъәу ведомствә, муниципалитет гъәнәфагъәхәм япащәхәм пшәрылхәр афишыгъәх, аштәгъә унәшәу заулә зәрагъәцакӀәрәм гъунә зәрәлхәфыщтыр кыылуагъ.

Мыекъуапә ыуж автопробегым хәлажәхәрәр Къэрәщә-Щәрджәсым кӀоштых. Аужырә чыпләу зәкӀолаштыр кыаләу Магадан ары, мыщ автоколоннәр мәлылфәгъум нәсышт. ЗәкӀәмкӀи километрә мин 14 фәдиз хъурә гъогур аклүшт.

**ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.**

Сурәтхәр А Гусевым тырихыгъәх.

ТекӀоныгъәм и Мафә фәгъәхыгъ

(Апэрә нәклүб. кыищәжә).

— Революциәхәм, Майданхәм, нәмыкӀ лъәныкыо дәйхәм тикъэралыгъо, тицӀыфхәр ащытӀухъумәнхәм амаләу тиләр зәкӀә етхыплән фае, — кыылуагъ

УФ-м ипрофсоюзхәм я Федерациә и Тхъаматә.

Митингым хәләжәгъәхәр нәужым Егъәшләрә машӀом еклолагъәх, заом хәкӀодагъәхәм яшләжә агъәлхәпләзә зы такыкӀрә афәшыгъуагъәх, саугъәтым кыәгъагъәхәр кӀәрәлхәгъәх.

АР-м и Лышхъә хәләжәагъ

Видеозәпхыныгъәм иамалхәр кыызфагъәфәдәзә мобилизационнә ухъазырыныгъәм епхыгъә ялофыгъохәм зыцәтегушылэгъәхә ләшлэгъу зәхәсыгъоу Кыыблә, Темыр-Кавказ ыкӀи Кыырым федеральнә шӀолырхәм ясубъектхәм япащәхәр зыхәләжәагъәхәр тыгъуасә рагъәкӀокӀыгъ. Ащ тхәмәтагъор шызәрихъагъ Кыыблә дзә шӀолырым идзәхәм япащәу Александр Галкыным.

Адыгеим ыцӀәкӀә ләфхәбзәм хәләжәагъ Адыгә Республикәм и Лышхъәу Тхъаклушынә Аслъан. Ащ игъусагъәх АР-м и Лышхъә ихәушхәафыкӀыгъә

программәхәм я Гъәлорышләлә ипащәу Владимир Шабалиныр ыкӀи АР-м идзә комиссарәу Александр Авериныр.

Дзә шӀолырым икомандованиәу ыпшәкӀә зигугъу кыищытыгъәм ыкӀи УФ-м исубъектхәм ащылә дзә комиссархәм ялофшлән зәрагъәпсыщтым фәгъәхыгъә планәу агъәнәфагъәм диштәу, ахәм зәхәщәрә ләфхәбзәхәм Урысыем исубъектхәм япащәхәр зәрәхәлажәхәрәм фәгъәхыгъә зәфәхысыжәхәр видеоконференциәм шащыгъәх, пшәрыл шхъаләхәр агъәнәфагъәх.

(Тикорр.).

ПцәжыехъунымкӀә амаләу шыләхәм атәгушылагъәх

Адыгеим и Премьер-министрәу КъумпӀыл Муратрә пцәжыехъунымкӀә Федеральнә агентствәм и Азовә-ХышлүцӀә чыплә гъәлорышләлә ипащәу Виктор Ашарынырә гъәтхәпэм и 12-м зызәләкӀәхәм, тиреспубликә пцәжыехъуным зызәрәщырагъәушъомбгъуштым тегушылагъәх. Мәкыу-мәщым, пцәжыехъуным ыкӀи мылху епхыгъә зәфыщытыкӀәхәм ялофыгъохәм язәшохын фәгъәзәгъә министрствәхәмрә ведомствәхәмрә япащәхәр а зәлүкӀәгъум хәләжәагъәх.

ЗәлүкӀәгъум анахъ ялофыгъо шхъаләу кыищәләтыгъәр осетрәхәм яхъункӀә Кыыблә произ-

водственнә гупчәм тапәкӀә ләф зәришләщтыр ары. 2008-рә ильәсым кыищәгъәжәагъәу зәтезыным зилоф нәсыгъәгъә мы предприятияр Урысые Федерациәм и Апшәрә хыкум иунашәкӀә Росимушеством кыифагъәкӀоажыгъ.

Осетрә пцәжые лъәпкхәм яхъункӀә къэралыгъо предприятия закыоу Адыгеим итым хәхъоныгъә егъәшлыгъәным мәхъанәшхо зәриләр, федеральнә, республикә мылху кыызфагъәфәдәзә, псыхъохәм ябаиныгъә зыпкы игъәуцожыгъәным тегъәпсыхәгъә ләфхәбзәхәр зехъәгъәнхә зәрәфаер мы зәлүкӀәгъум шыагъәунәфыкӀыгъ.

Анахъ дәгъухәр кыахәхыщтых

Урысые Федерациәм и Генеральнә прокуратурә иунашәо тетәу 2015 — 2016-рә ильәсхәмкӀә чыпләхәр кыизәращыфыхагъәкӀыштхәм тегъәпсыхәагъәу Урысые Федерациәм ипрокуратурә институтхәм еджәныр шаләагъәкӀәтәным пае Адыгә Республикәм ипрокуратурә зәнәкыокӀу зәхищәшт. Мыщ фэдә еджапләхәр ары зычӀәхъанхә альәкӀыштхәр: Москоскә къэралыгъо юридическә университетәу О.Е. Кутафиным ыцӀә зыхыыр, Урысые Федерациәм и Генеральнә прокуратурә и Академиә и Санкт-Петербург юридическә институты, Саратовскә къэра-

лыгъо юридическә академиер.

ЧӀәхәащхәр кыахәхынхә зыхукӀә гъәсәныгъәу яләр зыфәдәр кыищәлхәтәшт (аттестатымкӀә гурыт баллыр, зыкӀ къэралыгъо ушәтынхәу «Общественности»», «УрысыбзәмкӀә», «Урысыем итарихкӀә» ытыгъәхәм кӀәухәу афәхъугъәр), джащ фэдәу прокуратурәм икыулыкӀухәм ләф ащишлә зыкӀышләигогъор ыкӀи нәмыкӀхәр. 2015-рә ильәсым тыгъәгъазәм аштәштхәм якыыхәхын иапәрә чәзыу аубләшт.

УчӀә зиләхәм Тәхъутәмкыоә районым ипрокуратурә телефонәу **96-3-86-мкӀә** зыфагъәзән альәкӀышт.

Лъәшәу тафәраз

ТыдәкӀи уасәхәм кыазәрәхәхӀорәм шиухәагъәп лъәпкы гъәзетәу «Адыгә макъәри» — икӀәтхәпкӀә бәкӀә нахыбә хъугъә. Ары кыуаджәмә адәсхәу а гъәзетыр ныбджәгушлӀоу ильәс пчъагъәхәм зиләгъәхәм ащыщыбәхәм ар кыратхыкӀын зыкламылхәкӀырәр.

Мары тәри, Къунчыкыохаблә культурәм и Унәу дәтым хәт тхылхәджапләм шылажәхәрәр, ащ кыақлохәрәр, аужырә ильәситӀум тильәпкы гъәзет тыпәләпчәагъ, кыитлыләсыщтыгъәп ар. Ау «Адыгә макъәм» иредакциә, тикъоджә кӀаләу ащ шыләжәрә Къәзә-

нә Юсыф яшлуагъәкӀә, а шыкӀагъәр дәгъәзыжыгъә хъугъә — ыпкӀә тамыгъәтәу лъәпкы гъәзетыр тхылхәджапләм кыифыратхыкӀыгъ. Джи тилофшләнкӀи ар дгъәфәдән тәлхәкӀы, цыфәу тхылхәджапләм кыақлохәрәми кыашхәапә. Арыш, а пстәумә ацӀәкӀә «тхъашыуегъәпсәу» ясӀо сшӀоигъу кыитфәгумәкӀыгъәхәм. Тызәделәжәмә, тызәрәлхәтәжәмә, бә зәшӀотхын тӀәкӀыштыр.

**Культурәм и Унә хәт
тхылхәджапләм ипащәу
ЖАКӀӘМЫКӀО Мир.**

Къунчыкыохабл.

Нахьыжъхэм я Совет цыфхэм зафигъэзагъ

Правительствэм кризисым пэшуклорэ лофтхьабзэхэу зэрхыжъхэм, къолъхъэ тын-ыхыным пэуцужыгъэнымкӀэ рахъухьагъэхэм, джащ фэдэу къэралыгъо къулыкӀушӀэхэм япчӀагъэ нахь макӀэ шыгъэным ыкӀи ыпшӀэрэ къэралыгъо къулыкӀушӀэхэм, ежъ В. В. Путинри зэрӀхэтэу, ялэжъапкӀэ къыкӀегъэчыгъэным фэгъэхьыгъэ указэу Урысыем и Президент къыдигъэкӀыгъэм Адыгэ Республикэм инахьыжъхэм я Совет адыригъэштагъ. КъызэрэтшӀошӀырэмкӀэ, мыщ фэдэ чӀыплэ кыным хабзэм иапшӀэрэ къулыкӀушӀэхэм япашӀэхэм къырахьыжъгъэ лофтхьабзэхэм шӀолъыр, федеральнэ ыкӀи муниципальнэ къулыкӀушӀэхэм адырагъэштӀэн, производствэм пэуагъахьэрэм къыкӀырагъэчын ыкӀи шуагъэу къытырэм нахь зыкъырагъэлэтын фае. Ащ даклоу цыфхэр лъэшэу егъэгумэкӀых къолъхъэ тын-ыхыным хэгъэгум зызэрэциушӀомбгъурэм ыкӀи ащ пэшуклорэ лофтхьабзэхэмкӀэ пшӀэдэкӀыжъэу ахьырэм зыкъырагъэлэтын фае.

Адыгэ Республикэм, нэмыкӀ шӀолъырхэм ялӀытыгъэмэ, икӀэралыгъо къулыкӀушӀэхэм къагъахьэрэр ащ фэдизэу бэ плон плэкӀыштӀэп. Джащ фэдэу ведомствэ, фирмэ ыкӀи компание зэфӀэшъхьафхэм ялӀэшъхьэтетхэм ялэжъапкӀэ инӀэп. Ау хэгъэгум илофхэм языхтӀэ, къэралыгъом ипашӀэ ышъхьэкӀэ цысэу къыгъэлъагъорэр къыдэтлӀытӀэз, производствэм пэудгъэхьэрэ ахьцӀэр нахь макӀэ зэрэтшӀышӀтым тыналэ тед-

гъэтын фае. Ау ащ къыкӀырӀэп продукцияу къэтхьыжъырэм къыкӀедгъэчынэу. Мыщ дэжъым предприятие цыкӀлӀхэм республикэм иэкономикӀэ мэхъанэу ялӀэ зыщыдгъэгъушӀэ хьуштӀэп ыкӀи ахэм тыналэ нахь зэрэтдгъэтышӀтым тыдэлэжъэн фае.

Адыгэ Республикэм инахьыжъхэм я Совет товархэр къэзышӀыжъхэм, цыфхэм яфӀэл-фашӀэхэр зыгъэцӀклӀэрэ компаниехэм, предприятиехэм къаджэ мы илъэсым ыкӀэм нэс продукция лъӀапкӀ шъхьалӀэхэм аласэ хамыгъэхьонэу, продукция дӀир рынкэм рамытӀупшыжъанэу. Сыда плӀмэ продукциер дӀи хьумэ псӀэу ми апӀэу зӀэр зыхьыжъхэр кӀэлэ-цыкӀлӀхэр, зыныбж хӀкӀотагъэхэр, пенсионерхэр, шӀуятӀэхэр ыкӀи шӀуянӀэхэр ары. Республикэм ипсӀуплӀэ пӀпчъ гъот макӀэ зӀлӀ унӀгъо тхьамыкӀэхэр щӀэсӀэх. Джащ фэдэу чӀыплӀэ еджӀлӀэхэм, сымӀэджӀэхэм, кӀэлӀэцыкӀлӀу ыгъыплӀэхэм икӀоу мылӀку алӀкӀахьэрӀэп. Ащ фэдэу зыщыштӀ лъӀхьаным республикэм иобщественнэ организациехэм шӀушӀлӀэ лӀпылӀгъум зыкӀегъэлэтыгъэнымкӀэ мэхъаншӀо ялӀэу щыт. Социальнэ лъӀныкъом пӀуагъэхьащт мылӀкум илӀахьыжъанэу, гъот макӀэ зӀлӀ унагъохэм ишӀуагъэ аригъэкӀынэу предприниматель пӀпчъ мурад зыфишӀыжъын фаеу тӀлӀытӀэ.

**Адыгэ Республикэм
инахьыжъхэм я Совет и Тхьаматэу
ГЪУКӀЭЛӀ Нурбий**

ТЕКӀОНЫГЪЭМ ИЮБИЛЕЙ
ИПӀГЪОКӀЭУ

Адыгэ быракъыр проектым хӀэлажъэ

ЧӀыопсым икӀэушӀумэн фэгъэ-зэгъэ Дунэе движениеу «Живая Планета» зыфиӀорэр икӀлӀ-щакӀоу тарихьым къыхъхьухьэ-гъэ хьугъэ-шӀлӀгъэ инӀэу Хэгъэгъу зӀошхом фэгъэхьыгъэ лофтхьабзэхэр зӀхӀащӀ. Ахэр зӀкӀэ культурнэ-патриотическэ проектэу «Арктика-2015»-рэ зыфиӀорэм къыхеубытӀ. Адыгэ Республикэри проектым игъэцӀклӀэн хӀэлажъэ.

Адыгэ Республикэм лъӀапкӀ лофхэмкӀэ, лӀкӀыб хэгъэгъухэм ащӀпсӀурэ тӀлӀӀпкӀэгъухэм адырӀлӀ зӀпхыныгъэхэмкӀэ ыкӀи къэбар жьугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет Темыр Полюсым щӀагъэлӀшт Адыгэ быракъ кӀэракӀлӀэ къыгъэхьазыргъ.

Проектэу «Арктика-2015»-м и Общественнэ Совет Урысыем и Быракъ анахь инӀэу щӀлӀр къыгъэлӀгъошт. А лофтхьабзэм хӀлӀжъхьанхэу Урысыем икӀэлӀ зӀфӀэшъхьафхэм ялӀыкӀохэр рагъӀблӀгъэштӀых, ахэм ячӀыплӀэ ыкӀи ялӀӀапкӀ быракъхэри къызӀэхъхьэрэ цыфхэм арагъэлӀгъушӀтых. НӀужым лъӀапкӀ зӀфӀэшъхьафхэм ябыракъхэр Темыр Полюсым щӀагъэбыбӀэтӀштых.

Гъатхэм и 5-м Адыгэ быракъ шӀхуантӀэу жьогъо 12-р къызӀхъжъыукӀырэр Адыгэ Республикэм и Постпредствэу

Урысые Федерацием и Президент дэжъ щӀлӀэм иотделӀэу Федеральнэ къулыкӀухэмрэ Москва и Правительствэрэ адырӀлӀ зӀпхыныгъэхэм афэгъэзагъэм ипашӀэу Виктор Фоменкэм Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо быракъ Урысые Федерацием и Общественнэ палатэ хӀтхэм аригъэлӀгъушӀ.

ТекӀоныгъэр Хэгъэгъу зӀошхоу 1941 — 1945-рэ илъӀсхэм щӀагъэм советскэ зӀолӀхэм къызыщыдахыгъэр илъӀс 70-рэ зӀэрӀхьурэм фэгъэхьыгъэ лофтхьабзэр хӀэлажъхьэрэмкӀэ гъэшӀлӀгъо-нышт.

(Тикорр.).

УНЭШЪУАКӀЭХЭР

Газ счетчикхэр цыфхэм япсӀуплӀэхэм арамыгъэуцӀохэм хуӀнэу зӀрытхӀгъэ унашӀом Владимир Путиныр тыгъэгъазэм и 29-м кӀэтхъыгъ. ЦыфхэмкӀэ ащ ишӀуагъэ къӀкӀуагъэмэ зӀхӀащӀыуае. Счетчик иунэ итми, имытми, хӀти газ уасэр тапӀкӀэ зӀритышӀтыгъэм фэдэу джыри ытышт.

Счетчик уилӀэми уимылӀэми газ уасэр птышт

Газ кубометрӀэ пчӀагъэу цыфхэм агъэфедӀэрэр зыфӀэдизыр къэзыгъэлӀгъорэ счетчикхэр япсӀуплӀэхэм арагъэу-цӀонхэм аужырӀэ илъӀсхэм хабзэр бӀрӀэ ыуж итыгъэми, а лофыгъор икӀоу зӀшӀохыгъэ хьугъӀэп.

АужырӀэу счетчикхэм ягъэуцун къызыфагъэзӀжыгъагъэр икӀыгъэ илъӀсым иаужырӀэ мазэхэр ары. Цыфхэм мӀкӀэгъӀу тхылӀхэр къафарагъэхьыгъагъэх. 2014-рэ илъӀсыр екӀыфӀкӀэ агъэстырӀэ газыр зыфӀэдизыр къэзыгъэлӀгъорэ приборхэр замыгъэуцухӀкӀэ газ уасэр нахьыбӀэу арагъэтынӀэу, зымытыхӀэрэм ягазрыкӀуапӀэхэр паупкӀынхэу ахэм арытхӀэгъагъ.

Счетчикхэм ягъэуцун нахь чанӀэу ыуж ихьӀагъагъэхэр нӀжӀлӀухьэр ары. Ащыгъум ахэм якӀэщӀэфынрӀэ ягъэуцунрӀэ сомэ мини 6-м къыщегъэжъагъэу мин 12-м нӀс тедӀэщыгъ. НахьыбӀэм ащ фэдэ амал ялагъӀэп. Адыгеим изакъоп, псым ыкӀи газым апае приборхэр зиунӀэхэм

арызыгъэуцӀагъэхэр, къэралыгъо статистикэм къызӀрылӀытагъэмкӀэ, Урысыем щӀыпсӀухэрэм ащышӀэу проценти 10 — 12 зӀрӀхьышӀыгъэхэр.

ИлъӀэсыкӀэм икӀыхьагъум гузӀжъогъу лоф ашӀыгъагъэр 2016-рэ илъӀсым иапӀэрэ мафӀэ нӀскӀэ агъэцӀакӀэми хуӀнэу, нӀужым 2018-м ахьыжыгъэу къэбархэр цыфхэм кӀалыӀэсыгъагъэх. Газ хьызмӀэтшӀапӀлӀэхэм ялофышӀлӀэхэм кӀагъэгъузӀжъожыгъэхӀэп.

лофыгъор ошӀлӀ-дӀемышӀлӀэу ыкӀи цыфхэр зӀрӀэщымыгъыгъэхэу зӀшӀокӀыгъэ. Цыф къызӀры-кӀохэм яфедӀкӀэкӀуапӀлӀэхэр зӀрӀэцыкӀлӀхэр къыдальты, Федеральнэ законӀэу «Об энергосбережении и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации» зыфиӀорэм зӀхьокӀыныгъэхэр зӀрӀэфӀшӀыгъӀнхэ фаер псӀуплӀэ политикӀэмрӀэ псӀуплӀэ-коммунальнэ хьызмӀэтымрӀкӀэ Къэралыгъо Думэм и Комитет Думэм изӀхӀэсыгъо къыхылӀхьы, щыхӀэп-

лъагъэх. Депутатхэм ащ дырагъэштагъ. НӀужым Урысыем и ПрезидентӀэу Владимир Путиным Законом зӀхьокӀыныгъэу фашӀыгъэхэм адыригъэштагъ ыкӀи акӀэтхӀагъ.

Урысые Федерацием псӀолӀэшӀынымкӀэ иминистрӀэ игуа-дзӀэу Андрей Чибис къылуагъ счетчикхэр шокӀ имылӀэу зыгъэуцунхэ фаер зиунӀэхэр газкӀэ зыгъэфабӀэхэрэр арӀэу зӀрӀэщы-тыр.

Путиныр зыкӀэтхъыгъэ Законом къыщӀоу зы сыхьатым къыкӀоцӀ газ кубометри 2-м ехъу зымыгъэфедӀэрэ унагъохэм счетчикхэр агъэуцунхэр имыщыкӀагъэу. «КубометритӀур макӀлӀ. КвартирӀэхэмрӀэ унэ къызӀрыкӀохэмрӀэ ащ фӀдиз газ сыхьат пӀпчъ ащыбгъэстышӀуштӀэп», — къылуагъ В. Пу-тиным.

Унэ зӀтетхэмрӀэ чӀыльӀэ унӀхэм ащӀыпсӀухэрэмрӀэ илъӀэсы-кӀэм икӀыхьӀэгъу шӀыпкӀэм Президентым шӀухьафтын дӀэгъу цыфхэм къызӀрафишӀыгъэр зашӀагъэр бӀшӀагъӀэп. УнашӀом

нӀбгырӀэ минипшӀ пчӀагъэ ыгъэ-гушӀуагъ. Газыр макӀлӀэу зыгъэ-федӀэхэрэм счетчикхэр егъэ-зыгъӀкӀэ амыгъэуцужынынхэу унашӀо зӀрашӀыгъэм юристхэм и дырагъэштагъ.

ЗыгъэуцугъахӀэхэм сыда адӀэ къарыкӀошӀтыр? Ахэм ялоф нахьышӀу хьугъэу плӀмэ, ухӀ-укошӀтӀэп. Сыда плӀмэ счет-

чикыр агъэуцугъахӀэш, ащ къыгъэлӀгъорэ газ кубометрӀэ пчӀагъэм тедӀэрэ уасэр ары атышӀтыр. Ар сыд фэдэу пшӀы-гъэми, счетчик зиунэ имытхэм атырэм нахь макӀ.

ХӀбзакӀэм щылӀэ мазэм и 1-м къыщегъэжъагъэу кӀуачӀлӀэ илӀ хьугъэ. Газ хьакум нӀмыкӀ зымыгъэфедӀэхэрэр джы къырагъэзыжышӀтхӀэп газ счетчикхэр агъэуцунхэу. Ар дӀэгъуа, дӀэ? Зигъот макӀлӀхэм счетчикхэр ялӀэхэмэ нахьышӀу. Ахэм хабзэм къыгъэуцугъэ шапхӀэхэм атефӀэрэ газ уасэр мазэ къӀс аты. АхьщӀэ зыфитырӀэ кубометрӀэ пчӀагъэм фӀдиз зымыгъэстӀэу щӀлӀр макӀлӀ. Ар зифедӀэр хабзэр ары нахь, цыфхэр арӀэп. АрышӀ, газ кубометрӀэ пчӀагъэу бгъэфедӀэрэм тедӀэрэр птымэ нахьышӀу, къыпфалытӀэрэм фӀдиз зӀрӀэ-мыгъэстырӀэр пшӀлӀэу унахьщӀэ щышӀ яптын нахьы.

ПсӀтӀумӀэ анахьышӀур газ уасэм къыщамыгъӀкӀӀштми, зытетым нахьыбӀэ амышӀмэ ары.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

ГЪЭТХАПЭМ И 14-р — АДЫГАБЗЭМРЭ ТХЫБЗЭМРЭ Я МАФ

Бзэр — лъэпкъым ыпс

Лъэпкъым ищылыныгъэкӕлӕ бзэм мэхъанэшхо ил. Тилъэхъанэу зэхъоклыныгъэшхохэр кызыщыхуэрэм, лъэпкъ шӕжым зыккызыщылӕтӕрэм нӕдӕлфыбзэр зыцагъӕфедӕр лъӕныкъомрӕ ащ изгъӕшӕнрӕ сыдыгъуи фӕмӕдӕу нахъ зыгъӕушӕомбгъу-гъан фауу пшӕрыл къӕуцу. Адӕ кӕралыгъом сӕд фӕдӕ политика ащкӕлӕ зӕрихъӕр?

Лъэпкъи 100-м ехъу зӕгурылохъу, мамырӕу Адыгеим непӕ щызӕдӕпсӕух. Тиреспубликӕ лъэпкъ зӕпӕуцужь ильӕп. Ау ащ кыкыирӕп бзэм ыльӕныкъокӕлӕ лофыгъо гори цымылӕу.

1853-рӕ ильӕсым Тифлис апӕрӕ адыгӕ хъарыфылъӕр кызыщыдагъӕкӕлым, тарихъымкӕлӕ апӕрӕу Ставрополь гимнази-ем ипансион яныдӕлфыбзӕ щызӕрагъӕшӕнӕу адыгӕхӕм амал ялӕ хъуыгъӕ. Хъарыфылъӕр зӕхзӕгъӕуцогъӕ Бӕрсӕй Умар ары адыгабзӕр языгъ-хыщтыгъӕр. Урысыбзӕкӕи, фран-цузыбзӕкӕи, тыркубзӕкӕи, арабы-бзӕкӕи ар дӕгъоу гуцылӕщтыгъ.

Ау цыф жъугъӕхӕм тхӕкӕлӕ-еджӕкӕлӕ амалыр алӕ кызыщы-рагъӕхъӕгъӕр, нӕдӕлфыбзӕкӕи зыщырагъӕджӕштхӕ еджапӕлӕр кызызӕуахыгъӕр, тхылхӕр, гъӕзетхӕр, журналхӕр Адыге-им кызыщыдагъӕкӕхъу заублагъӕр

ном республикӕхӕм, автоном хӕкухӕм ащызӕфашыжъхъу, лъэпкъ псаумӕ яфитыныгъӕхӕм кыкырагъӕчӕу аублагъ. Зӕры-мыгуцылӕхӕр бзӕр зӕралӕ-кӕзыжъырӕр, бзӕ зылымылъжъ лъэпкъыр адрӕхӕм зӕрахӕкӕ-хъажъырӕр хӕти ешӕ. Ащ фӕдӕ еклопӕкӕм лъэпкъ зӕфыщыты-кӕхӕр кыгъӕхъылыгъӕх.

Общественнӕ щылыныгъӕр ин-тернационализацие, лъэпкъхӕр нахъ зӕпӕлагъӕ ашӕу алозӕ, гурыт еджапӕлӕхӕм нӕдӕлфы-бзӕкӕлӕ ащырамыгъӕджӕжъӕу аублагъ. КПСС-м и ЦК-рӕ союз-нӕ республикӕхӕм акомпарти-ехӕм я ЦК-рӕ аштӕгъӕ уна-шӕохӕм арытыгъ нӕдӕлфыб-зӕмкӕлӕ урокхӕм къащӕгъӕкӕзӕ, урысыбзӕм изгъӕшӕнӕкӕлӕ про-граммӕхӕм гурыт еджапӕлӕхӕм нахъ защӕрагъӕушӕомбгъу-нӕу.

Хрущевым ильӕхъан партийнӕ философхӕм нӕдӕлфыбзӕр умышӕми лъэпкъ культурӕм хӕхъоныгъӕ ебгъӕшӕн пӕлӕкӕ-нӕу алъытӕщтыгъ. РСФСР-м итхӕлохӕм я Союз итхӕмӕ-тагъӕу Сергей Михалковым ащ фӕдӕ епӕлӕкӕм дыригъаштӕ-щтыгъӕп, советскӕ тхӕлохӕм яправление иплӕнум кызыгъ-уцылӕзӕ ащ мырӕуштӕу кыы-о-гъӕгъ: «Лъэпкъ литературӕр кӕ-

лонӕу щытыгъ. Производствӕм, общественнӕ щылыныгъӕм, гъ-сӕныгъӕм, шӕныгъӕм, культу-рӕм альӕныкъо адыгабзӕр нахъ макӕу цагъӕфедӕ зӕрӕхъу-гъӕм епхыгъӕу адыгӕ лъэпкъым кы-хӕкӕлыгъӕхӕм ащыщхӕм урысыб-зӕр яныдӕлфыбзӕу алъытӕ хъуыгъӕ. 1989-рӕ ильӕсым цыф-хӕр кӕтхыкӕлыжъыхӕ зӕхъум, адыгабзӕр нӕдӕлфыбзӕу зы-ллытагъӕр адыгӕхӕм япроцент 94,7-р ары нылӕп.

Бзӕм ыльӕныкъокӕлӕ полити-кӕу зӕрахъӕрӕм кыхӕкӕлӕу кӕ-лӕеджӕкӕлохӕми, ны-ты зауӕ-лӕхӕми автоном хӕкум, апӕрӕ чӕзыоу ащ икӕлӕхӕм, адыгӕ ли-тературабзӕр зӕрӕцагъӕфе-дӕрӕр къӕлыхыгъӕгъ, кӕдыжъы-ным ищынагъо адыгабзӕм кышъхъарыхъӕгъӕгъ. Лъэпкъ тамыгъӕ кӕдыеу щымытӕу, адыгабзӕр тыкӕзыуцухъӕрӕ дунаир, лъэпкъым итарихъ, ащ игушъхъӕлӕжъыгъӕ зӕраушӕтырӕ, икӕу агъӕфедӕрӕ амалӕу шы-гъӕн фӕягъӕ.

Кӕлӕеджӕкӕлохӕм лъэпкъым итарихъ ягъӕшӕлӕгъӕнымкӕи лоф-хӕр джӕщ фӕдагъӕх. Титарихъ тӕ зӕдгъӕшӕнӕу амал икӕу тилагъӕп. Ильӕсипшӕ пчъагъ-рӕ автономие, кӕралыгъо гъ-псыкӕлӕ зӕрӕягъӕм емыллы-тыгъӕу ятарихъ кӕлӕн зӕрагъ-шӕнӕу адыгӕхӕм амал ялагъӕп. Хӕкум иеджӕпӕлӕхӕм зӕрищыкӕ-лӕгъӕм лыкӕлахъӕу адыгӕ хӕб-зӕ-зӕхӕтыкӕлӕхӕм афӕгъӕхыгъӕ урокхӕр къащӕтыщтыгъӕхӕп, лъэпкъыбӕм ятарихъ хъӕтӕ-пӕмыхъ ашыщтыгъ, мытӕрӕзӕу къагъӕлӕгъӕоштыгъ. Адыгӕхӕм тарихъ бай ялӕми, Кавказ заом, къушъхъӕчӕсхӕр Тыркуем зӕ-рӕрафыгъӕхӕм афӕгъӕхыгъӕ кӕзбархӕр энциклопедиехӕми, зӕрӕрагъӕджӕр тхылхъми адӕ-бгъуатӕщтыгъӕп. Тарихъ факультетхӕм ястудентхӕм СССР-м итарихъ зӕрӕрагъӕшӕлӕр тхылъ-ми Кавказ заом фӕгъӕхыгъӕу итыр мӕкӕлӕ дӕдагъ. Зӕрӕхъ-рӕмкӕлӕ, тикӕлӕеджӕкӕлохӕм ижъырӕ Месопотамием щыпс-угъӕхӕм, Мысыр ифирхъаун-хӕм афӕгъӕхыгъӕ кӕзбархӕр бӕу ашӕлӕщтыгъӕх. Ау хӕгъӕгъу шыпкӕлӕ щыпсӕурӕ лъӕпкъым яблӕкыгъӕ хӕшыкӕлӕ фырылагъӕп.

Кыткӕлӕхъухъӕр ныбжъыкӕ-хӕм гъӕсӕныгъӕ-пӕуныгъӕ тӕ-рӕз ягъӕгъӕотыгъӕнымкӕлӕ лъӕпкъ-культура, шӕн-хӕбзӕ зӕхӕты-

гъахъӕ. 1991-рӕ ильӕсым мӕкью-огъум и 28-м Советскӕ Со-циалистическӕ Адыгӕ Респуб-

Кыткӕлӕхъухъӕр ныбжъыкӕлӕхӕм гъӕсӕныгъӕ, пӕуныгъӕ тӕрӕз ягъӕгъӕотыгъӕнымкӕлӕ лъӕпкъ куль-турӕр, шӕн-хӕбзӕ зӕхӕтыкӕлӕхӕм, фольклоры, лите-ратура, пӕуныгъӕлӕ кызыфашылынхъ, нӕдӕлфыб-зӕм илӕшӕлӕгъӕ ахӕм зӕхӕрагъӕшӕн фае.

ликӕм икӕралыгъо суверенитет ехъылӕгъӕ Декларацие заш-тӕм, бзӕм ыльӕныкъокӕлӕ по-литикӕу зӕрахъаштым тегъӕп-сыхъӕгъӕ программӕхӕм якы-хӕхын тиреспублики щыфӕжъа-гъӕх. 1994-рӕ ильӕсым игъӕт-хӕпӕ мазӕ Адыгӕ Республи-кӕм и Законӕу «Адыгӕ Рес-публикӕм щыпсӕурӕ лъӕпкъхӕм абзӕхӕм яхъылӕгъӕ» зыфилорӕр аштагъ. Адыгабзӕмрӕ урысыб-зӕмрӕ кӕралыгъуабзӕу зӕр-щытхӕр 1995-рӕ ильӕсым игъӕ-тхӕпӕ мазӕ Адыгӕ Республикӕм и Конституцие щыгъӕнӕфагъ.

Адыгӕ Республикӕм и Кон-ституцие, кӕралыгъо сувере-нитетым ехъылӕгъӕ Декларацие, Законӕу «Адыгӕ Респу-бликӕм щыпсӕурӕ лъӕпкъхӕм аб-зӕхӕм яхъылӕгъӕ» зыфилорӕр пӕуныгъӕлӕ кызыфашылынхъ, Адыгӕ Республикӕм икӕралы-гъуабзӕхӕр кызызӕтегъӕнӕжъы-гъӕнхӕм ыкӕи хӕхъоныгъӕ ягъ-шыгъӕным атегъӕпсыхъӕгъӕ кӕ-ралыгъо программӕр кыыхахыгъ ыкӕи аштагъ.

Мы программӕр заштӕм ады-габзӕм уасӕу ратырӕм хӕпшы-кӕу зыкӕилӕтыгъ, Адыгеим иеджӕпӕлӕ пстӕуми ар ащарагъ-хъы, общественнӕ щылыныгъӕм ыльӕныкъо зӕфӕшъхъафхӕм ащӕгъӕфедӕ хъуыгъӕ. Ублӕпӕ классхӕм арысхӕр адыгабзӕкӕ-рагъаджӕщтыгъӕх, я 5-рӕ клас-сым кыщегъӕжъагъӕу я 11-рӕ классым нӕс арысхӕм нӕдӕл-фыбзӕр предмет папкӕу ара-гъӕхыщтыгъ, зышӕоигъо пстӕ-уми ар апшӕрӕ еджапӕлӕхӕм ащызӕрагъӕшӕнӕу амал ялагъ. Адыгӕ Республикӕм и Зако-нӕу «Гъӕсӕныгъӕм ехъылӕгъӕ» зыфилорӕм диштӕу апшӕрӕ, гурыт сӕнхӕт адыгӕныгъӕ язы-гъӕгъӕотырӕ еджапӕм чӕлахъӕ зыхъу-кӕлӕ, кӕралыгъо бзитӕумӕ язкӕлӕ тхыгъӕу экзаме-н атын алъӕкыщтыгъӕ.

1994-рӕ ильӕсым игъӕтхӕпӕ мазӕ Адыгӕ Респу-бликӕм и Законӕу «Адыгӕ Республикӕм щыпсӕурӕ лъӕпкъхӕм абзӕхӕм яхъылӕгъӕ» зыфилорӕр аштагъ. Адыгабзӕмрӕ урысыбзӕмрӕ кӕралыгъуабзӕу зӕр-щытхӕр 1995-рӕ ильӕсым игъӕтхӕпӕ мазӕ Адыгӕ Республикӕм и Конституцие щыгъӕнӕфагъ.

кӕхӕр, фольклоры, ли-тература, пӕуныгъӕлӕ кызыфашы-хъ, нӕдӕлфыбзӕм илӕшӕлӕгъӕ ахӕм зӕхӕрагъӕшӕн фае. Японием, Китаим, Индиим ыкӕи нӕ-мыкӕлӕ хӕгъӕгъу лъӕпкъ хӕбзӕ-хӕр кызыщызӕтенӕжъыгъӕхӕм якӕлӕцыкӕлӕхӕми, ялӕтахъохӕми бзӕджӕшӕлагъӕхӕр зӕрӕзӕрамы-хъӕрӕр зӕкӕми тӕшӕ. Пӕшӕлӕгъу пчъагъӕкӕлӕ апсыхъӕгъӕ лъӕпкъ педагогикӕм ахӕр джыри зӕ-рӕрыгъуазӕхӕрӕм ар епхыгъ.

Я 80-рӕ ильӕсхӕм яятӕнӕрӕ кӕлӕпӕныкъо нӕдӕлфыбзӕхӕм зыгъӕушӕомбгъуыгъӕным, ахӕм мӕхъанӕу ялӕм зыкӕгъӕлӕтыгъӕ-ным, чыпӕлабӕм ащӕгъӕфедӕ-ным нахъ чанӕу фӕбанӕхъу ра-

тетӕу «Урысые Федерацием изаконодательнӕ акт зауӕмӕ зӕхъоклыныгъӕхӕр афӕшӕлыгъӕн-хӕм ехъылӕгъӕ» зыфилорӕр Кӕралыгъо Думӕм ыштӕгъагъ. Тапӕкӕлӕ чыпӕлӕ, лъӕпкъ нӕша-

нӕхӕр кыдалытытӕзӕ, шӕолпыр-хӕм предметхӕр ащӕгъӕхыгъӕн-хӕм зӕрӕрагъӕджӕрӕ планхӕм япроцент 15 — 25-р фӕлорышӕ-щтыгъ. 1992-рӕ ильӕсым шап-хъӕу аштагъӕхӕр лахъицӕу зӕ-теутыгъагъ: федеральнӕ, лъӕпкъ-шӕолпыр лахъкӕлӕ ыкӕи гъӕсӕ-ныгъӕ языгъӕгъӕотырӕ еджапӕм илахъкӕлӕ. Законкӕлӕм зы лахъыр — федеральнӕр ары нылӕп кы-гъӕнӕжъыщтыгъӕр. Ар Урысые Федерацием и Конституцие ия 72-рӕ статья иапӕрӕ лахъ пӕ-шыуекӕлоштыгъ. Сыда пӕомӕ гъ-сӕныгъӕм, пӕуныгъӕм, шӕныгъӕм, культурӕм, физическӕ культу-рӕмрӕ спортырӕ япхыгъӕ лофы-гъохӕр Урысые Федерациемрӕ ащ ишӕолпырхӕмрӕ зӕдагъӕ-зекӕлӕ лофыгъохӕм ахӕхъх.

Мы хӕбзӕгъӕуцугъӕм епӕлы-кӕу фырылӕр кыралотыкӕлым пӕе 2008-рӕ ильӕсым ишӕклогъу мазӕ Урысыем ишӕолпырхӕм ялӕкӕлохӕр Казань кызызӕ-рӕуӕгоигъагъӕх. Урысые Феде-рацием гъӕсӕныгъӕмрӕ шӕны-гъӕмрӕкӕлӕ иминистрӕу Андрей Фурсенкӕр мы зӕлукӕгъум кы-шыгъуцылӕзӕ хӕуӕоныгъӕ зӕра-шыгъӕм еуцӕлӕжъыгъагъ, Феде-ральнӕ законыр кыыхахы зӕ-хъум лъӕпкъ-чыпӕлӕ образова-ниехӕм ягъӕцӕкӕлӕкӕло, язаконо-дательнӕ хӕбзӕхӕм ялӕкӕлохӕр щылагъӕхӕм, ащ фӕдӕ хӕуӕо-ныгъӕхӕм ащӕуахъан зӕралӕкӕ-лыщтыгъӕр кыыуагъ.

Зӕлукӕгъум хӕлажъӕхӕрӕм резолюциеу аштагъӕм Урысые Федерацием и Законӕу «Гъӕ-сӕныгъӕм ехъылӕгъӕ» зыфилорӕм зӕхъоклыныгъӕ гъӕнӕфагъӕхӕр фӕшӕлыгъӕнхъу игъо щальӕгъу-гъагъ. А зӕхъоклыныгъӕхӕр зы-фӕгъӕхыгъагъӕхӕр нӕдӕлфыб-зӕкӕлӕ гурыт гъӕсӕныгъӕ зӕрагъ-гъӕотынӕу цыфхӕм конституци-оннӕ фитыныгъӕу ялӕхӕр гъӕцӕ-кӕлӕгъӕнхӕр, гъӕсӕныгъӕмкӕлӕ про-граммӕ шъхӕлӕхӕм Урысые Фе-дерацием ишӕолпырхӕм лъӕпкъ-чыпӕлӕ нӕшӕнӕу ялӕхӕр кы-щылӕлӕтытӕгъӕнхӕр ары.

2008-рӕ ильӕсым ыкӕлӕхӕм адӕжӕ Урысые Федерацием гъӕсӕныгъӕмрӕ шӕныгъӕмрӕкӕлӕ и Министертӕвӕ щызӕхӕшӕгъӕ комисиим кыкӕлӕлыкӕлогъӕ ильӕсым ибӕдзӕогъу мазӕ шӕ-олпырхӕм ялӕлӕхӕр зӕрафи-гъӕцӕкӕлӕштыр кыыуагъ. Гурыт еджапӕлӕхӕм, кӕлӕцыкӕлӕ ыгы-пӕлӕхӕм яуставхӕм япроктхӕм Урысыем ис лъӕпкъхӕм абзӕ-хӕмкӕлӕ ыкӕи лӕкӕлӕ кӕралы-гъуабзӕхӕмкӕлӕ предметхӕр ара-гъӕхынхӕр кызыщылӕлӕтыгъӕ гъӕтӕззыжъыныгъӕр афӕшӕлыгъӕх. Республикӕхӕм игъоу алъӕгъу-гъӕхӕр гъӕсӕныгъӕмкӕлӕ шапхъӕ-хӕм къащыдалытагъӕх. Ны-дӕлфыбзӕкӕлӕ адыгӕ художе-ственнӕ, общественнӕ-политикӕ, научнӕ литературӕр, гъӕзетрӕ журналрӕ кыдагъӕкӕлӕх, театрӕм, радиом, телевидением, нӕмыкӕлӕ чыпӕлӕхӕм непӕ адыгабзӕр нахъ игъӕкӕлотыгъӕу ащӕгъӕфедӕ.

Нӕгъуцу Хъамед.

Тарихъ шӕныгъӕхӕмкӕлӕ кан-дидат.

Бзӕр — лъӕпкъым ыпс. Нӕдӕлфыбзӕр ары ар щызыгъагъӕр. Бзӕр лӕпкъы лъӕпкъым зӕлӕты, нахъышӕм щыгуыгъу ыпӕкӕлӕ малгъӕ. Бзӕр зылӕнызы-жъырӕ лъӕпкъыр лъӕпкъыжъӕп, ащ икультура къӕлыхы, тӕкӕлӕ-тӕкӕлӕ тарихъым хӕкӕлӕжъы, нӕмыкӕлӕ лъӕпкъхӕм ахӕткӕлӕхъахъы.

Октябрӕ революцием ыуж ары. Совет хӕбзӕр Пшызӕ шӕолпыр зыцагъӕуцум, хӕку гъӕцӕкӕлӕо комитетым къушъхъӕчӕсхӕм ялофхӕм язӕшӕохын фӕгъӕзӕгъӕ-гъӕ комиссарӕу Шӕуджӕн Мосӕ пшӕрыл фишыгъагъ хъары-фылӕхӕм, зӕрӕрагъӕджӕрӕ тхылхъхӕм якыдыдгъӕкӕлӕнкӕлӕ, еджапӕлӕхӕм кызызӕуахыгъӕнхӕмкӕлӕ ищыкӕлӕгъӕ амалхӕр зӕрихъанхъу. Араб тамыгъӕхӕр пӕуныгъӕлӕ кызыфашылынхъ, 1918-рӕ ильӕ-сым адыгӕ хъарыфылӕ кыда-гъӕкӕлыгъагъ ыкӕи нӕдӕлфыб-зӕкӕлӕ зыщырагъӕджӕштхӕ еджа-пӕлӕхӕр кӕоджӕ зауӕмӕ къа-щызӕуахыгъагъ.

1927 — 1928-рӕ ильӕсхӕм латин тамыгъӕхӕр зыщыгъӕфе-дӕгъӕ хъарыфылӕхӕр, зӕрӕра-гъӕджӕрӕ тхылхъхӕр, методическӕ лӕпылӕгъуахӕр кыдагъӕкӕлыгъӕх. Арабыбзӕм епӕлыгъӕм, тхӕкӕлӕ-еджӕкӕлӕ зылӕ кызыгъахъӕхӕ-рӕмкӕлӕ латиныбзӕр нахъ лӕры-фӕгъуыгъ. Ау ащи кызыуцугъӕ-хӕп, урыс тамыгъӕхӕр зыщыгъӕ-федӕгъӕ хъарыфылӕхӕр адыгӕ-хӕм къафыхахыгъ, мӕкӕзӕра-щӕхӕм ащыщхӕр тамыгъитӕ-щыкӕлӕ ащ кызыщтыгъӕ хъуыгъ.

Цыф жъугъӕхӕм тхӕкӕлӕ-еджа-кӕлӕ алӕ кырагъӕхъахъанымкӕлӕ, ады-гӕхӕм урысые, дунӕе культурӕм нӕлуасӕ зыфашынымкӕлӕ гъӕсӕ-ныгъӕ-пӕуныгъӕ лофӕу зӕрахъа-гъӕхӕм, зӕрӕрагъӕджӕрӕ тхылхъ-хӕр кызызӕрагъӕкӕлыгъӕхӕм, ны-дӕлфыбзӕкӕлӕ еджапӕлӕхӕм зӕ-рашчырагъаджӕщтыгъӕм, лъӕпкъ кадрӕхӕр кызызӕрагъӕхъахъахыгъӕм яшӕогъӕшхо кӕкӕлуагъ.

Ау я 50-рӕ ильӕсхӕм куль-турӕхӕр нахъ псынӕкӕлӕ зӕпӕ-лагъӕ ашӕу фӕдӕу алозӕ, ны-дӕлфыбзӕкӕлӕ зыщырагъӕджӕ-рӕ еджапӕлӕхӕр союзнӕ, авто-

тыухъумӕ тшӕоигъомӕ, гурыт еджапӕлӕхӕм урысыбзӕмрӕ ны-дӕлфыбзӕмрӕ ащызӕрагъӕшӕ-ным иамал псынӕкӕлӕу зӕтхъан фае. Апӕрӕ чыпӕлӕм итын фаер нӕдӕлфыбзӕр, ятӕнӕрӕм — урысыбзӕр ары. Башкирскӕ, Ма-рийскӕ АССР-хӕм яныдӕлфыбзӕ зымышӕрӕ ныбжъыкӕлӕхӕр ары-схӕм. Лъӕпкъ литературӕм ащ фӕдӕ республикӕхӕм сӕдӕуштӕу хӕхъоныгъӕ ащишӕытӕ?»

Урыс лъӕпкъым кыхӕмыкӕ-лыгъӕхӕм урысыбзӕ зӕрагагъашӕ-рӕм шуагъӕ горӕ кымытӕу тӕ тӕрӕп. Тӕ тшӕомытӕрӕзыр ны-дӕлфыбзӕм ычыпӕлӕкӕлӕ ар зӕ-рарагъӕкӕлӕр ары. Нӕмыкыб-зӕхӕм — инджылыбзӕм, фран-цузыбзӕм, нӕмыцыбзӕм, испа-ныбзӕм, арабыбзӕм афӕдӕу уры-сыбзӕри ягъӕшӕлӕгъӕным детӕгъа-штӕ. Ашӕоигъо-ашӕомыгъом кып-кырыкыхӕзӕ, нӕдӕлфыбзӕр арагъӕхъынӕу щытӕп.

Бзӕр — лъӕпкъым ыпс. Ны-дӕлфыбзӕр ары ар щызыгъа-лӕрӕр. Бзӕр лӕпкъы лъӕпкъым зӕлӕты, нахъышӕм щыгуыгъу ыпӕкӕлӕ малгъӕ. Бзӕр зылӕнызы-жъырӕ лъӕпкъыр лъӕпкъыжъӕп, ащ икультура къӕлыхы, тӕкӕлӕ-тӕкӕлӕ тарихъым хӕкӕлӕжъы, нӕмыкӕлӕ лъӕпкъхӕм ахӕткӕлӕхъахъы.

1965 — 1966-рӕ ильӕсхӕм хӕкум ильӕпкъ еджапӕлӕхӕм яадыгъ классхӕм урысыбзӕкӕ-рагъаджӕхъу рагъӕжъӕгъагъ. Ащ фӕдӕ классхӕм урокхӕр зӕкӕлӕ урысыбзӕкӕлӕ, нӕдӕлфыбзӕр предмет папкӕу ащарагъӕхъы-щтыгъ. Ащ фӕдӕ политикӕм ыпкӕ кыкыкӕлӕ урысыбзӕм мӕхъанӕу ратырӕм зыкылытыгъ, адыгабзӕр зыцагъӕфедӕр лъӕ-ныкӕор лӕшӕу къӕлыхыгъ.

Нӕдӕлфыбзӕм кырыкӕло-щтым адыгӕ гъӕсагъӕхӕр зыкы-гъӕгъумӕкыщтыгъӕхӕр кыбгуры-

ГЪЭТХАПЭМ И 14-р — АДЫГАБЗЭМРЭ ТХЫБЗЭМРЭ Я МАФ

УбзэкIэ угущылэныр — шъхьэлъытэжъныгъ

Ухэтми ным къыпIуилъхьэгабзэм, уилъэпкъыбзэ пелэн щылэн.

Адыгабзэр ижъырэ бзэ куу дэд, макъэ пытаби, лужъуби, кIэзэзи, жъыуи, хъуауи, кIакуи ащ хэт, ихьарыфилъэ псыхъо-шо лупэм лутэкъогъэ мыжъуа-кIэм фэд, ащ ихьатырIкIэ, псы-чъагъом фэдэ адыгабзэр лъэп-къымкIэ тэгъуэнфы, тэтхы, те-джэ, тэухъумэ.

Ау охътэ къечъэки-зэблэкIхэм бзэми къыныгъо гъэнэфагъэхэр ащызэпечых изэгъэшлэнкIэ, изэ-хэфынкIэ, иухъумэнкIэ. Бзэр щызыгъалэрэр цыфыбэр зэрэры-гущылэрэр ары. Ау тарихъ хъу-гъэ-шлагъэхэм апкъ къыкIау, итэ-къухъагъэ хъугъэ адыгэ лъэп-къым ыбзи «мэсымаджэ». Тэ, Адыгеим, лъачIэм исхэм, аужы-пкъэм, бзэр зэрифэшъуашэу къэдгъэгъуэншъурэп (мышъ къекIы адыгабзэм изэгъэшлэн лф къы-зэрэлэнлагъэрэ мы аужырэ илъэс 20-м, къэралыгуаубз тэ-ломи, урысыбзэр сыдигъуи ыпэ зэрэтшIырэри).

Хэтэ зилажъэр? Тэр дэдэхэр, тэ, адыгэхэр ары. Лъэпкъ цыкIуэхэмкIэ анахъ мэхъанэ зилэр бзэм икыызэтэгъэнэн-ухъу-мэн. Бзэ зыцIэм анахъ макIэмэ, цыф нэбгырэ мини 100 рыгу-

щылэн фаеу альытэ шIэныгъэ-лэжъ-статистхэм. Ау ащ фэдэу лфыр кIэмыкIымэ, нэгъэулэплэ-гъукIэ бзэр кIодыным ишынагъо къэуцу. Ащ фэдэ гумэкIым ты-римыфызылэным пае непэ зэ-ралъэкIау хэти гъэсэнэгъэ-егъэ-джэн системэм хэтхэм лф зы-кIашIэрэр.

Бзэр пстэуми апэу унагъом илъын фаеу альытэ. Ау ащ еджаплэр ыкIи нэмыкI гъэсэплэ-еджэплэ зэфэшъхьафхэр, къэ-ралыгъор пытэу гомытхэмэ, пкIэнчъ. Джары кIэлэцIыкIу Iы-гъыплэхэм къащэжъэу, еджаплэ-хэмкIэ кIэкIыжъэу, адыгабзэм изэгъэшлэн-егъэджэн лф гъэ-лъэшыгъэн зыкIыфаер.

«Икъугъ тшлагъэр е тшIэрэр» хэти ымылоу, мы лъэныкъом — адыгабзэр ифэшъошэ лъэга-плэм тетыным гъунэ лъымы-фыгъэмэ хъуцтэп. Джащыгъум — тылъэпкъ ыкIи тыадыг.

Адыгабзэр сурэтхэмкIэ

Шъэрэ къыуалорэм нахы, зэ плъэгъурэр шъхьэм нахъ къе-нэжъы. Анахъэу ар етIани кIэ-лэцIыкIуэхэм афэгъэхьыгъэмэ, амал-къулай дэгъу. Ар къагуры-

лоу, шIэныгъэлэжъ куп — Шъхьэ-лэхъо Сусанэ, Мурадэ ГошIла-плэ, Долэ Рузанэ «СурэтхэмкIэ адыгабзэр зэтэгъашIэ» ылоу тхыль, гущылакIэр къыплэкIэхъа-нымкIэ Iэрыфэгъу хъуцт гущы-лалъэ-учебник зэхагъэуцагъ. Мыр мыхэм бзэмкIэ, егъэджэ-нымкIэ яапэрэ къыдэкIыгъу, нэ-мыкI Iэпылэгъухэр ащ къыкIэ-лъыкIонхэм щэгугъых. лфшлагъэр анахъэу зытегъэпсыхъагъэр Iэ-кIыб къэралхэм ащыпсэухэрэ адыгэ кIэлэцIыкIуэхэм ыкIи адыгабзэр зэзыгъашIэмэ зы-шIоигъохэм Iэпылэгъу афэхъу-гъэныр ары. Тхылыр къыдэкIы-ныр игъоу ылъэгъугъ Адыгэ Рес-публикэм лъэпкъ лфхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIаэ зэ-пхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Коми-тет, пчъагъэмкIэ 500 хъоу, 2013-рэ илъэсым ООО-у «Ка-чествэм», Мыекъуапэ къыщы-тырадагъ.

Адыгабзэм изэгъэшлэнкIэ гу-щылэпъэ-учебникыр сурэтхэмкIэ кIэракI, жабзэм анахьыбэрэ ща-гъэфедэрэ гущылэхэр мышъ фэдэ куп-купэу мэхъанэмкIэ щызэ-теутыгъэх: «унагъор», «щы-гъын-шъуашэр», «пкIышъхьэ-мышъхьэхэр ыкIи хэтэрыкI-хэр», «къолэбзыухэр», «цагу

ыкIи псэушъхьэ Iэлхэр». Джащ фэдэу тхылым къыдэхъагъэх гущылэхэу шъо теплъэхэр, илъэ-сым иуахътэхэр ыкIи мазэхэм ацIэхэр, пкъыгъо шъошэ зэфэ-шъхьафхэр, шIуфэсхыкIэр къэ-зытыхэрэр. Глаголхэр, зэпы-щит гущылэхэр, пчъэгъацIэхэр тхылым къыщытыгъэх, ахэм экIэми сурэтхэр ягъусэх, ямэ-хъанэ елгытыгъэу ыкIи къыбгу-ригъалоу.

Ежъ авторхэм ягущылэ кIэлI уйж, нэклубгъуитIур зэлыуы-тэу адыгэ хъарыфилъэр къы-щытыгъ. Ащ къыкIэлъэкIо те-мэу «Iэпкъ-лъэпкъхэр» (макъэр къызэрэхъурэр къыуелыатэ, ма-къэр къызэралорэр ыкIи зэра-тхырэр) — адыгабзэкIэ, урысы-бзэкIэ, инджылызыбзэкIэ ыкIи тыркубзэкIэ гущылэхэр къетых. Гущылэ пэпчъ къэлэклэ шапхъэу

илэр щысэхэмкIэ къэгъэлъэ-гъуагъ. Егъэджэн-гущылалъэр анахъэу зытегъэпсыхъагъэхэр адыгабзэр зэзыгъашIэхэмэ зы-шIоигъохэ кIэлаклэхэу, сабийхэу IэкIыб къэралыгъохэм арысхэр арых. Тхылым аудиопрограммэ игъус, ащ егъэджэныр нахъ Iэрыфэгъу-гъэшIэгъон къешIы. Адыгабзэр зылулхъу, къабзэу рыгущылэхэрэм ар тыратхагъ едэлурэм макъэхэр нахъ гуры-логъошIу-зэгъэшIэгъошIу фэшIы-гъэнхэм пае. Аудиопрограммэри гущылэхэм ямэхъанэ елгытыгъэу зэхэохы, гущылэр нэрылъэгъу къыпфешIы, имэхъанэ къыбгуре-гъало. Тхылыр адыгэбзэ гущы-лакIэр зэгъэшIэгъэным, къызIэ-кIэгъэхъагъэным телъытыгъ.

ЗэдзэкIын лфыр тыркубзэкIэ зэшIозыхыгъэ Чэтэо Надирэ ыкIи инджылызыбзэмкIэ гу-щылэхэр къэтыгъэнхэмкIэ къаде-лагъэу Къыкъ Мариет авторхэр афэрэзэх.

Тиадыгабзэ изэгъэшлэнкIэ, гущылалъэ зэгъэшIэгъэным те-гъэпсыхъэгъэ тхыль-гущылэпъэ мыннуу «СурэтхэмкIэ адыгабзэр зэтэгъашIэ» зыфилорэр щылэ зэрхъугъэр, къызэрэдэкIыгъэр лъэбэкъу шлагъоу къытщэхъу.

Гупшысэр къызыпкъырыкIыгъэ пстэуу ыкIи ащ лф дзышлагъэу зиакыпл-шIэныгъэ, зыкIуачIэ, зи-гукIэгъу хэхъагъэ пстэумэ «тхъа-шъуегъэпсэу» ятэлэ, тиадыгабзэ игъогу дэмышъу, сыдигъуи ицы-хъэ зытелъыжъэу лъыкIотэнэу, бэгъожьынуу фэсэлэ.

МАМЫРКЪО Нуриет.

Лъэпкъым ыпсэр — иньдэльфыбз

Бзэр цыф лъэпкъым къыдэхъугъ — ылъапс, ыпс, ыкIуачI, инеушрэ маф.

Бзэр ары цыф лъэпкъыр щызыгъалэрэр, адрэ цыф лъэпкъ-хэм къахэзэгъэхьэрэр, сыда плэмэ лъэпкъым итарихъ гъэшIэ-гъон, икультурэ хьалэмэт, иду-нэееплъыкIэ зыпкъырызыщэгъэ гушъхьэлэжъыгъэ баир ащ цы-зэхэугъоыгъэу ылъапсэу щыт. Бзэр зыщыкIодырэм цыф лъэп-къыри дэкIоды. ХэткIи нафэ, зыбзэ зышIокIодыгъэм нахъ тхъамыкIэ щылэн. Ащ фэшI хэт-рэ цыф лъэпкъы ыбзэ хэхъо зэрэфышIыштым, къызэриухъу-мэщтым ишъыпкъэу дэлэжъэн фае, амалэу, кIуачIэу илэр ри-хьылIэзэ, хэхъоныгъэ зэрэфы-шIыштым иакъыл фигъэлорышIэ-ныр ипшъэрыл.

Лъэпкъым ыбзэ имашIо бгъэ-кIуасэ хъуцтэп, зэкIэбгъэблэ зэпытын фае, сыда плэмэ ны-дэльфыбзэмрэ лъэпкъымрэ ящы-лэныгъэ пытэу зэхэхъыхъагъэу зэлхыгъ. ЦыфхэмкIэ бзэр сы-дигъуи акъылэгъоу, Iашэу щыт, ащ лIэшIэгъухэр зэрэпхых, еджаплI, тхылы зыщымылэгъэ лъэхъаным къыщэгъэжъагъэу не-пэ къызнэсыгъэми, лъэпкъым ищылалэ, итарихъ къырыкIуагъэр лIэуж пэпчъ альегъэлэсы.

Гъэсагъэхэм зэрэхагъэуэнфы-кIырэмкIэ ыкIи уахътэм къызэ-ригъэлягъорэмкIэ, цыфым къыз-щыхъугъэу, апэрэ лъэбэкъухэр зыщышIыгъэ чыплэр ыхъожьын ылъэкIышт, ау ыбзэ къыухъу-мэу, илъэпкъ ихъишъэ щымы-гъупшэу, иорэдхэр къылохэу, икхашъохэр къышIыхэмэ, лъэп-къыр кIодыным ишынагъо щылэн. Ау дэдзых пшIэу, уфэмысакъы-

мэ, умыгъашIомэ, урымылажъэ-мэ, бзэр гъэретынчы мэхъу, иамал къелыхы, тIэклү-тIэклүзэ плэкIэзы, пщэгъупшэ.

Бзэр — лъэпкъым ыпс, ылъапс, ищылэныгъ. Адыгабзэр умышIау, ащ утеукIытыхъэу, Iум-пэм пшIэу, «сыадыг» олоклэ сы-да къыкIырэр? УцIыфмэ, пшъхъэ лъытэжъ, уилъэпкъ шэн-хабзэхэр лэжъых, уиынделъфыбзэ гъашIо, зегъэлэт.

Ньдэльфыбзэм кIочIэ ин дэ-дэ иI. Ар цыф лъэпкъым игъэ-сэкIо ин, апэрэ зэхашIау, гупшы-сэу ыгъотыхэрэм ар якъежъапI. Лъэпкъыр лъэпкъ зыхъукIэ, бзэ унае илэн фае. Бзэ зымылэр лъэпкъ хъурэп. Илъэпкъырэ ыбзэрэ афырилэ шIулъэгъур цыфым ищылэныгъэ лъапсэ фэхъу. Цыфэу щылэ пэпчъ ежъ иеу бзэ иI. Дунаим бзэ зэфэ-шъхьафэу тетыр бэ. Ахэм зыкIэ ащыщ адыгабзэри.

Цыфмэ ашIоигъор, ягупшысэ, агу ихъыкIырэр жэрылэклэ е тхыгъэкIэ зэраложьы. Цыфхэр зэдэгущылэнхэмкIэ, шIэныгъэ зэ-рагъэгъотынымкIэ бзэр ама-лышIоу щыт. Тэ адыгэхэм, ащ фэдэ амалышIоу тIэклэлъыр адыгабзэр ары. Ньдэльфыбзэм тэркIэ мэхъанэу илэр бэмэ къат-хыгъ, уасэу фэпшырэм шIуагъэу къытышIыр зэхытагъашIау атхы-гъэр бэ титхэкIо цIэрылохэм.

«Сыбзэ Iумылэмэ, шIулъэгъу пщыналъэр силъэпкъ сыдэуцтэу фэзгъэлэжъэна?» — етхы Бэ-рэтэрэ Хьамидэ.

«Мы дунай нэфым апэрэ пса-лъэр щыщ сфэзышIыгъэр сины-

дэльфыбз», — еIо МэщбэшIэ Исхъакъ.

«Убзэ зыпшIокIодырэм уяне пшIокIодыгъ, ар къызгурымыло-рэм ыпсэ арытыгъ», — хегъэу-нэфыкIы Нэхэе Руслъан.

Ньдэльфыбзэм сэ осэшхо фэсэшIы. Ар нахъ куоу зэзгъэ-шIэным сыпылъ зэпыт. Бзэр ошIэ къодыекIэ икъурэп. АщкIэ уигупшысэхэр, угу ихъыкIлэр къыплотыкIын плъэкIын фае. НэмыкIыбзэхэр пшIэнхэри дэгъу, ау ащ пае уиынделъфыбзэ бгъэ-цыкIоу, зыщыбгъэгъупшэ хъунэу щытэп.

Сыд фэдиэу дэгъоу нэмы-кIыбзэ ошIэми, угу илпыр уиы-дэльфыбзэкIэ къызэриплоты-кIыштым фэдэу къыриплотыкIын умышIэклэнуу къысшIошIы. Ар КIубэ Щэбан игущылэмэ къа-гъэшъыпкъэжъы:

НэмыкIыбзэ умышIэным емыкIу хэлъэп, ЕмыкIушху умышIэныр ны-дэльфыбзэр.

Адыгэхэм сыдигъуи ньдэль-фыбзэр пшIэным мэхъанэшхо ратыштыгъ. Ар къеушыхъаты гущылэжъэу «Цыф лъэпкъым ыпсэр ыбз» зыфилорэм. Мы гущылэжъыр къэплонкIэ кIако нахъ мышIэми, мэхъанэшхо кIо-цIыль. Бзэм идэхагъэ, ибаины-гъэ, изэгъэфагъэ, икъэлэклэ амалхэр зылулхым, игульыги, изэхашIи чаных, ишэн-зекIуа-кIэхэри тэрэзых.

Гукъау нахъ мышIэми, непэрэ мафэхэм плъэгъун плъэкIышт ясабийхэм ньдэльфыбзэр ща-гъэзынезэ нэмыкIыбзэкIэ адэгъу-щылэхэу. Нэу зысабий иньдэль-фыбзэ езымыгъашIэрэм илъэпкъ зы нэбгырэ шIуегъэкIоды, ар

лъэпкъым щымыщыжъэу къе-гъанэ. Сэ сишIошIыкIэ, анахъэу уиынделъфыбзэ илэшIугъэ къы-зыбгъурылорэр нэмыкI цыф лъэпкъмэ уахэс зыхъукIэ ары.

ЗэкIэмэ зэрашIау адыгэхэр хэгъэгу зэфэшъхьафхэм ащэ-псэух. Гущылэм пае, Тыркуер пштэмэ, мышъ тилъэпкъэгъоу щыпсэурэр макIэп. Ахэм янэжъ-ятэжъхэр къызыхъугъэ чIы-гужьыр ащыгъушхэрэп, ньдэль-фыбзэр агъэлъапIэ, шIу альэгъу, сабыеу къаклэхъухъэхэрэм ара-гъашIэ. Ахэм ащышхэри Адыге-им къэкIох, бзэр, лъэпкъ кул-турэр зэрагъэшIэным агукIэ фэ-блэх. Сэ сшъхьэкIэ адыгабзэу сиынделъфыбзэм сызэрэрыгу-щылэрэр, сызэрэрылажъэрэр си-гуапэ, сегъатхъэ, шIэныгъэу ны-дэльфыбзэмкIэ сIэмэ ахэзгъа-хъо сшIоигъоу сыгукIэ сыфэблэ. Шыпкъэ, непэ адыгабзэр зэ-гъэфэгъахэу, щыкIагъэ имылэу, икъу фэдиэклэ бзэм ишапхъэ-хэр бгъу пстэухэмкIи щыкIэгъэн-чъэхэу слэытэрэп.

Цыф лъэпкъ пстэуми, цыкIуи ини, чыплэу зыщыпсэурэм елгы-тыгъэу абзэ къэлэклэ зэфэ-шъхьафхэр хэтых. Ащ фэдэх адыгэхэри. ЗэкIэми «тыадыг» тэломи зы гущылэр къэлэклэ зэ-фэшъхьафхэмкIэ къалоу къыхэ-кIы, ащ фэшI еджаплэхэм кIэлэ-егъаджэхэр кIэлэеджакIохэм афэсакъхэу, бзэ къабзэкIэ адэ-гущылэу, къагъэгущылэхэу щытын фае. Адыгабзэм икхъэзагъэ урыгущылэн зыхъукIэ литерату-рабзэм ишапхъэхэм уакъыпкъы-рыкIынуу мэхъу. ЕджэкIэ-тхэкIэ шэпхъэ гъэуцугъэхэр тIэх. Бзэм икультурэ икхъэзагъэу нэу, хэбзэ унашъокIэ аштэгъэ

къэлэклэхэмкIэ умыгущылэмэ, умышIэмэ зэблэуныгъэхэр къы-хэхъэх. Ар лъэпкъымкIи, ащ ыбзэкли фэдэп. Тэр-тэрэу имы-щыкIэгъэ къэлэклэхэр тыбзэ хэдгъэхъанхэу тыфехъэ. Урыс литературабзэм теплъмэ те-левиденими, зэхэхъэхэми ядиалекткIэ къащыгущылэхэрэп, лъэпкъ зэфэшъхьафхэм ялIыкIох щылажъэхэрэри, гущылэклэ зэфэ-шъхьафи яI, ау литературабзэм ишапхъэхэм адэхыхэрэп. Арышъ, бзэм уфэсакъын фае, литературабзэм ишапхъэхэр о узэрэфаеу уукъохэу, бзэм хэ-мыгъэщт гущылэхэр лIыгъэкIэ хэбгъэзыхъанхэу уфехъэ хъу-цтэп. Къыбгурылэн фае а зы мэхъанэ зилэ къэлэклэ зэфэшъ-хьафхэм ягъэ къызэрэкIоштыр.

Бзэр Iахъ мыгочышъ, ар зыщыдгъэгъупшэ хъунэу щытэп, идэхагъэрэ икхъэзагъэрэ къэ-тыухъумэмэ нахъ тылъыкIотэшт, лъытэныгъэу къытфашIырэмэ хэхъошт. ИжыкIэ цIэрыло дэ-дзэ къырыкIогъэ тилъэпкъыбзэ тизэраркIэ чыплэ кIын иты-мыгъэуцоныр зэкIэми типшъэ-рылшышхоу сэлъытэ.

Нафэу зэрэщытымкIэ, Адыге-ир республикэ зэрэхъугъэм епхыгъэу адыгабзэм ифитыны-гъэхэм, амалэу илэхэм ахэ-хъуагъ, ащ изэгъэшIэнрэ игъэ-федэнрэ къэралыгъо лфэу зэ-рэщытым ишIуагъэ лъэшэу къэ-кIуагъ, тапэкIэ нахъ хэхъоны-гъэхэр ышIонхэу, ыпэкIэ лъы-кIотэнэу тыщэгугъы.

НЭХЭЕ Асиет.

Адыгэ къэралыгъо уни-верситетим филологимэра културэмрэкIэ ифакультет ия 3-рэ курс истудентк.

Адыгэ гэзетыр сыдэуштэу кыщыратхыкыра?

Ар зэдгашлэ тшоигъоу Теуцожь районим ичылэгъо заулэ бэмышлэу кэаткыуагъ. Тачлэхьагъ почтэ зэпхыныгъэм илофшлэлэхэм, гурыт еджаплэхэм, залудгэклагъ культурэм илофышлэхэми. Нафэ кызырэтфэхьугъэмклэ, гэзетым икытхыкын тыдэкли зэфэдэу шыпылхэп.

Почтэ зэпхыныгъэм иотделе-ниеу Къунчыкьохьаблэ дэ-тым ипашэу Жаклэмыкьо Са-ныетрэ почтальонэу Мэщлэкьо Марыетрэ апэ гуцылэгъу кызы-фэдгэхьугъэх. Кызыртфалота-гъэмклэ, мы лъэхьаным лъэпкь гэзетэу чылэм кыдахьэрэр 34-рэ. Къуаджэм унагъоу дэ-сым (133-у кытфалытагъ) ызыщанэ фэдизмэ «Адыгэ макъэр» арэхьэ.

— А пчыагъэм шыщэу мафэ кьэс кыдэкырэр 23-рэ, — ело Мэщлэкьо Марыет. — Лъэпкь гэзетым анахь дэгъоу клатхэхэрэр тиклэлэгъаджэхэр ары. Ахэм «Адыгэ макъэу» кыратхыкыгъэр экземпляр 14. Зишуагъэ къаклорэр еджаплэм ипашэу Пэнэшъу Борис. Ащ еджаплэм лоф шызышлэхэрэм зэклэми яунагъохэм адыгэ гэ-зетыр арыхьан фаеу елытэ.

Корр.: Адэ о ильэс тхьапш хьугъа мы лофшлэныр зыбгъэ-цаклэрэр? Уимэзэ лэжьапклэ сыд фэдииза?

М.М.: Симэзэ лэжьапклэ мэк-клэ дэд — сомэ 2700-рэ. Непэ уасэу шылэхэмклэ къэплонкли емькы. Унагъоу дэсыр маклэш, мээ лэжьапклэ ныком тельы-тагъэу лоф сэшлэ. Унагъохэр итэкьухьагъэу шысых, мафэ кьэс склурэр километриплш пчыагъ. Къетхьахьэрэр пенси-ехэм, гэзетхэм язакъоп. Хьы-кумым, полицием, Пенсиехэм-клэ фондым, нэмыкхэм къа-

рагэхьыхэрэр кызырэтфэхьугъэм афэтэхьыжых.

Гъобэкьуае тыкызыссым апэ почтэ зэпхыныгъэм иотделе-ние тычлэхьагъ. Ащ ипашэу Стлэшъу Марыети ипотчальон-хэми мыщ тащылуклагъ. Кы-зырэтфалотагъэмклэ, непэ лъэпкь гэзетэу ячылэ кы-дахьэрэр 86-рэ нылэп. Ащ шыщэу мафэ кьэс кыдэкырэр 19. Адрэ 67-р бэрэскэхом мафэм, тхьамафэм зэ къа-хьырэр ары. Тыгу кьэдгэклы-жын, ильэси 10 — 20-клэ узэклэлэбэжымэ, мы чылэм почтальонэу Нэмытлэкьо Иб-рахьимэ илэу зыщэтым, илоф-шлэгъухэр игъусэхэу дэгъоу лоф зэрэшлэрэм, игъом клэтхьагъэхэм гэзетыр зерафахьыжыщыгъэм ишлуагъэклэ, Гъобэкьуае ады-гэ гэзетыр унэгъо 500-м ехъу кыщыратхыкыщыгъэ.

Гъобэкьуае чылэшху. Пэнэ-жыкьуае хэбгэклымэ, рай-онымклэ анахь ин. Унэгъо 500-м ехъу ары кызырэтфалы-тэрэр. Ар етлани тарихьымклэ анахь чылэ гъэшлуагъэу, Те-уцожь Цыгъо икьуаджэу, Адыгэ шольырым дэгъоу шызэлъа-шлэрэ цыфхэр зыщаплугъэу щыт. Ащ адыгэ лъэпкь гэзет закьоу кыдэкырэм шыклэмытхэнхэр, тэрэзэу кыщырамыхьахьыныр кьегъэклуагъуай.

— Зыфалорэр тэрэз, — ело чыплэ псэуплэм ипашэу Теу-цожь Бислэан. — Кызырэтфалы-гъэр тикъуаджэ дэт еджаплэхэм,

культурэм иучреждениехэм, лэзэплэхэм ялофышлэхэр тэ кызырэтэмыпхыгъэхэр ары. Адыгэ гэзет закьоу дунаим кыщыдэкырэр ялофшлэгъухэм кырыгъэтхыкыгъэным пыл-хэр районымклэ ягъэлорышлэ-плэхэр ары.

Тыщылэгъ гурыт еджаплэми, гуцылэгъу тыфэхьугъ ащ ипа-шэу Еутых Аслъани. Мыщ клэлэгъэджэ 29-мэ лоф шашлэ. Ахэм ащыщэу «Адыгэ макъэр» кызытхыкыгъэр 9 — ежэ директорыр, апшээрэ ыкли ублэлэ классхэм адыгабзэр ащазыгъэхьыхэрэ клэлэгъа-джэхэр арых нылэп.

Нафэ гурыт еджаплэм икол-лектив а шыклагъэр дигъэзы-жыныу зэрэщытыр. Гуцылэгъу тызфэхьугъэхэм кызырэтфалы-гъэмклэ, искусствэхэмклэ клэ-лэцыкы еджаплэми, чылэм дэт лэзэплэми адыгэ гэзетыр дэу кыщыратхыкыгъ. Ашъхьэ кы-рамыхэу кыталауагъ гэзетхэри кызытхыкыгъэхэм игъом зэ-рафамыхьыжхэрэр, зэхэуплэн-клагъэу тхьамафэм зэ е тло нахь алэкламыгъэхьажьэу кы-зырэтхыкыгъэр. А гумэклигъом щыдгъэгъозагъ почтэм ипашэу Стлэшъу Марыети. Шыклагъэхэм ядэгъэзыжын иамалхэр зери-хьащтхэу тыкыгъэгъугъагъ.

— Почтальонхэр (письмэ-зехьэхэр) ялофшлэн езымыгъэ-

гугъухэрэр ялэжьапклэ зэрэ-мэклэ дэдэр ары, — ело Ма-рыет, — сомэ 4500-м шло-кырэп мазэм къахьырэр. Кло, нэмыклэ лофшлэлэ шылэпыш, егъэзыгъэхэшь лоф ашлэ, мэфэ реным ошхи, оси, жьыбгъи, чыли ямылэу чылэр къахьыжэ. Гъобэкьуае чылэшху, ащ елы-тыгъэу ямэзэ лэжьапклэ къа-фыагъэхьонэу тэгугъэ.

Аскъэлай тыщылэгъ. Почтэм ипашэу Абубакирова Заремэ-рэ почтальонэу Хьакъуй Нэфс-сэтрэ тиупчлэхэм яджэуапхэр къаратыжыгъэх. Чылэр унэгъо 450-рэ фэдииз мэхъу. Письмэ-зехьэхэр зэрэхьухэрэр нэб-гыритлэу — Нэфсэтрэ Еутых Руслэанрэ. Ямэзэ лэжьапклэ сомэ 5400-рэ. Непэ лъэпкь гэ-зетэу къуаджэм кыдахьэрэр 60 нылэп — мафэ кьэс кы-дэкырэр — 16, бэрэскэхом къахьырэр 44-рэ. Мэклэ дэд. Гъэнэфагъэр псэуплэм ипашэу Хьаджэлды Рэмэзанэ тапэ-рэ ильэсхэм афэдэу мы лофым зэрэпымылыгъэр ары.

Культурэм илофышлэхэм та-луклэнэу хьугъэп — щэджэго дэхьажыгъоу тытефэгъагъ. Зылудгэклагъ гурыт еджаплэм ипашэу Къат Нухьэ. Лъэшэу нэгъушлэу кытпэгъокыгъ. Мы клалэм сыфэщагъ, лытэныгъи фэсэшлы. Ау кызырэтфалыгъэм сигъэрэзагъэп. «Тиклэлэгъаджэ-

хэр зэрэхьухэрэр нэбгырэ 23-рэ. Тэ план кытфэгъэуцугъагъ «Адыгэ макъэу» — 7, «Со-ветскэ Адыгееу» — 7 ыкли «Теучежские вести» — 20 кыырдгъэтхыкыныу. Кыта-луагъэр дгъэцэклагъэ». Зэрэ-хьурэмклэ, Нухьэ угу ебгъэ-нэу шытэп. Зилажьэр ащ фэдэ план язытрэр ары.

Мы зигугъу кьэтшыгъэ псэ-уплэхэм лъэпкь гэзетым икырыгъэтхыкыныклэ лофхэм язытет нахь ащымыдэимэ, ащыдэгъоп адрэ къэнэгъэ псэуплэхэми. Ащ фэшыхьат Адыгэкьалэу нэбгырэ мин 15 имыкьупэу зыщыпсэурэм «Ады-гэ макъэу» 530-м ехъу зыщы-клатхэхэм, Теуцожь районэу чылэгъо 23-рэ зэрысэу, нэб-гырэ мин 20-м ехъу зыщып-сэурэм гэзет 321-рэ нахь кызырэтфалытхыкыгъэр. Ащ шыщэу мафэ кьэс кыдэкырэр 113-рэ нылэп.

Районым лъэпкь гэзетым шыклэгъэтхэгъэным зэфэдэу зэрэщыпымылхэм фэгъэхьы-гъэу джыри зы шысэ кьэт-хьын. Къунчыкьохьаблэ еджа-плэу клэлэгъэджэ 15 нахь зы-шымылажьэрэм «Адыгэ ма-къэу» экземпляр 14 шыклагъэ-тхагъэх. Гъобэкьое еджаплэу клэлэгъэджэ 30 фэдиизмэ лоф зыщашлэрэм лъэпкь гэзет закьор кызытхыкыгъэр нэб-гырибгъу нылэп. А зэгъэпшэнхэм нэрылэгъу къашырэр ушъхьа-гъухэм уалымыхьоу сыд фэ-дэрэ лофшлэни зерифэшъуашэу упылымэ гъэхьэгъэшлэхэр зэ-рэлшынхэ лъэкыштыр ары.

Арышъ, районым иадрэ псэуплэхэми танэсыт, район администрацием игъэлоры-шлэлэхэм япашэхэу егъэджен-плуныгъэм, культурэм, нэмык-хэми ялофышлэхэу чылагъохэм адэххэм афэгъэзагъэхэм залуд-гэклэщт, гуцылэгъу кызырэт-гъэхьыжыгъэх, лъэпкь лофыгъохэм зерагъэгумэклихэрэр, тильэп-кыбзэу, кьэралыгъуабзэу агъэ-нэфагъэмклэ кыдэкырэр гэ-зет закьор зерагъэлъаплэрэр тигъэзетеджэхэм ядгъэшлэщт.

къагъэ хэлъыгъ, илуагъэ еп-цыжыныр ишэныгъэп. Шу-шлэгъабэрэ дэхэлэгъабэрэ икьуа-джэ фырил.

Ащ изакъоп. Кызырэтфалота-гъэмклэ, кьоджэдэххэм ащыщ Мыекьуапэ кьуагъэу илоф зэ-пигъэфэн ымылэахьыгъэмэ, Аслъан ары экьуалэщыгъэхэр. Тхьамыкли, бэгъуагъи имылэу хэтми еоплагъэм «уахьтэ силэп», «сфэшлэщтэп» кырымьылоу, амал горэ илахэмэ, лэпылэгъу фэхьыжыгъ.

Джары «Шу шлэ, псым хадэ» адыгэмэ зыкьалорэр. Хьацлэцлэ Аслъан идэхэлэуагъэрэ ишлушлэ-гъэрэ икьоджэгъухэм ащы-гъуапшагъэп.

Ащ фэшыхьат Аслъан ицы-фышлугъэ, ичылэ фэхьалэлэу, шулэгъушхо фырилэу зэрэ-щытыгъэм фэгъэхьыгъэ шысэхэр къахьызэ нэбгыриплш фэдииз зэлуклэм кызырэтфалыгъэр. Ахэм ащыщ ыпэклэ зигугъу кьэтшыгъэ, Къунчыкьохьаблэ ильэсыбэрэ иадминистраторыч-

тыгъэу Хьокло Хьазрэт, ефэн-дэу Бэшыкьо Аслъан, фермерэу Мэщлэкьо Махьмудэ, иныб-джэгъуштыгъэу Хьокло Юсыф, лофшлэным иветеранэу Шьоджэ Кимэ, нэмыкхэри.

Цыфзэхьахэм хэлэжьагъэ-хэм зыкыныгъэ ахэлъэу унашэ аштагъ Хьацлэцлэ Ас-лъан кызытхьухьыгъэ, зыща-плугъэ урамым ащ ыцлэклэ еджэнхэу.

Иклэхым кыхэдгъэхьожьы тшоигъор Хьацлэцлэ Аслъан унэгъо дахэ кызырэтфинагъэр ары. Ишъхьэгъусэу Светланэрэ (Шыкьултырмэ япхэу) ежыыр-рэ ильэс 40 зэдэпсэугъэх, лъфыгытлэу зэдагыотыгъ, дэгъоу, дахэу зэдаплугъэх, рагъэджа-гъэх. Муратэ Москковскэ инду-стриальнэ банкым икьутамэу Адыгеим шылэм ипашэ игуадз, Тимур Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ илэпылэгъу. Алахьэм шлоу, дэгъоу, дахэу шылар къадэхьоу къэнагъэхэр шигъэлэнхэу тафэлъало.

Аслъан ыцлэ урамым фаусыгъ

Теуцожь районымклэ Джэдэжэхьаблэ чыплэ псэуплэм ипашэу Хьэшхьуанэкьо Мыхьамэт кызырэтфалотагъэмклэ, бэмышлэу Къунчыкьохьаблэ цыфзэхьэхьышхо шылагъ. Зытегушылагъэхэр мээзэ мазэм зидунай зэхьожьыгъэ яклэлэ плугъэу, Мыекьуапэ шыпсэуштыгъэ Хьацлэцлэ Аслъанчэрые (бэмэ зэрэшлэрэр Аслъан) Махьмудэ ыкьом ыцлэ ежэ кызытхьухьыгъэ, иклэлэгъу зыщыклогъэ урамэу «Теучежская» зыфилорэм фэусыгъэныр ары.

Мы лофыгъом фэгъэхьыгъэ цыфзэхьахьэм хэлэжьагъэхэр а зигугъу кьэтшыгъэ урамым тес унэгъо 17-мэ къарыкыгъэ-хэм язакъоп. Чылэм ина-хьыжхэм ащыщэу Хьокло Хьаз-рэт зерищэгъэ зэлуклэм зэрэ-къуаджэу къеклоплэгъагъ.

Ащ фэдииз лытэныгъэшхо кьоджэдэххэм зыфашыгъэу, зишлушлэгъэрэ зидэхэлэуагъэрэ мыухьыжэу пэсашэу зидунай

зыхьожьыгъэ Хьацлэцлэ Аслъан ищылэныгъэ гъогу тигъэзет-еджэхэр щыдгъэгъозэных.

Аслъан 1952-рэ ильэсым кьэхьугъ. 1970 — 1972-рэ ильэсхэм дзэм къулыкьуа щы-хьыгъ. Ащ ыуж Мыекьуапэ дэ-тыгъэ деревообрабатывающэ техникумыр, етланэ Пшызэ мэ-къумэщ институтыр кыухыгъэх.

лофшлэныр производственнэ транспортнэ объединениеу

«Сельхозтехника» зыфилорэм 1976-рэ ильэсым щыригъажы, ильэс 12-рэ лэнэтлэ зэфэшъ-хьафхэр шигъэцэклагъэх. Ащ ыуж Мыекьуапэ ипсэуплэ-ком-мунальнэ хьызмэтшлэлэ иот-делхэм ащыщ ипэшагъ. 2005 — 2009-рэ ильэсхэм хьыз-мэтшлэлэу «Жилкомсервис» зыфилорэ Санкт-Петербург дэ-тым лоф шиллагъ.

Зэклэмэ анахь шъхьалэу зэлуклэм зигугъу кыщашыгъэр тыдэ зыщэлэ икьуаджэ зэрэ-щымыгъуапшагъэр, ащ ыпсэ хэтлагъэу зэрэщытыгъэр, бэрэ кызырэтфалыгъэр, кызырэт-фэгумэклиштыгъэр, икьоджэ-гъухэр зыфэныкьохэр зэрэзэ-ригъашлэщыгъэр, иамал кы-зырэхьыу зераделэщыгъэр ары. Ащ фэдэу зэлуклэм шысэу кыщашыгъэр бэдэд. Шып-

Нэклубгъор зыгъэхьазырыгъэр НЭХЭЕ Рэмэзан.

«Адыгэ макъэм» ЗЭНЭКЪОКЪУ ЗЭХЕЩЭ

2015-рэр литературэм и Илъэсэу Урысыем щагъэнэфагъ. Ащ къыхиубытэу лффтхъэбзэ зэфшъафхэр мы илъэсым къэралыгъом щызэхашъэщтых, мылькы гъэнэфагы ахэм аплуагъэхашт. Аужырэ уахътэм тхылхэм яджэхэрэм япчъагъэ кызырэхъыгъэм, литературэм изыкхъэгъэтыжыкы, ар кытклэхуэхэрэм шлу ягъэлъэгъу-гъэным пстэури тегъэпсыхагъ.

Литературэм бзэр зэригъэ-баирэм нэмыклэу гъэсэныгъэм-кли, шлэныгъэмкли, тарихым, культурэм, джырэ щылакэм, нэмык лъэныкыуабэм якъы-зэлухынкли къэкълэплъшлу.

Непэ тильэпкъкля анахъ гумэклыгъошхоу къэнэжы бзэм хэгъэхъогъэныр хэгъэкли, ащ икызытэгъэнэн илофыгъо. Урысыбзэкля эджэхэрэм япчъагъэ лъэшэу кызыщыклагъэмэ, адыгабзэмкля сыда тызышыгъын лъэкълыщтыр? Еджэнха, гуцылэнхэуи фаехэп?! Тхэхэрэр сыд фэдиза адэ? Сыда тилэужмэ къафэдгъэнэщтыр?

Мы упчлэхэм тагъэгумэклэу ыкли литературэм и Илъэс зэрифэшъуашэу хэдгъэуэфыклымэ тшоигъоу литературнэ зэнэкъокъоу «Шэфлэагъу» зыфилорэр зэхэтцэнэу итхуыагъ. Адыгабзэм, адыгэ литературэм янеуш, титарихъ, тинепэрэ щылакля лэужхэм ягъэшлэгъэным дэгүлэхэу, тхэным фэщэгъэхэр ащ хэлэжъэнхэу къэгъэблагъэх.

Литературнэ зэнэкъокъоу «Шэфлэагъу» зыфилорэм ишапхъэхэр

1. Шэпхъэ зэхэтхэр.

1.1. Тильэпкъ икультурэ, ыбзэ кызытэгъэнэжыгъэнхэр, титарихъ кытклэхуэхэрэ лэужхэм ащымыгъэгъупшэгъэныр, а зэпстэури художественнэ тхыгъэхэм къащилотыкыгъэныр литературнэ зэнэкъокъоу «Шэфлэагъу» зыфилорэм ипшъэрылтых.

1.2. Премиер лъэныкыуищыкля гъэшъошэгъэщт:

1) тарихъ-краеведческэ расказыр Адыгеим итарихъ ыкли ащ хэхъэгъэ цыфхэм афэгъэхыгъэщт.

2) очерк е эссер адыгэхэм яджырэ щылакля кытегушылэнхэ фае.

3) поэзиер.

1.3. Зигугъу къэтшыгъэ жанрэхэм арыл тхыгъэхэу хуыгъэ-шлагъэхэм, организациехэм, цыфхэм, къулыкыуэхэм яхыллагъэхэу Адыгеим итарихъ ыкли иджырэ щылакля япхыгъэ лффшлагъэхэр арых тызыхэлплъэщтхэр.

1.4. Тхыгъэхэм яинэгъэщтым-кля шапхъэхэр:

прозэр тхъэпи 5-м мынахъ маклэу, 15-м къемыхъоу, форматэу А4-м тетын фае, сурэтхэри (щылэхэмэ) зэрэдыхэтхэу (шрифтыр — Times, шрифтым иинэгъэщтыр — 12, сатырхэм язэпэчыжъгъэн фаер — 1,5);

поэзиер: усэхэр тхъэпи 5-м мынахъ маклэу, 15-м къемыхъоу, форматэу А4-м тетын фае, сурэтхэри (щылэхэмэ) зэрэдыхэтхэу (шрифтыр — Times, шрифтым иинэгъэщтыр — 12, сатырхэм язэпэчыжъгъэн фаер — 1,5).

1.5. Зэнэкъокъоу лффшлагъэхэр зэраштэхэрэмкля мэкъэгъэлур зэнэкъокъоу и Зэхэщэ-

кло комитет кызыритырэ: республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» Шапхъэхэр къыхеутых, ахэр зэрыт письмэхэр республикэм имуниципальнэ псэуплэхэм, хэбзэ къулыкыуэхэм афегъэхых. Зэнэкъокъоу лффшлагъэхэр кызыщырахыплэн фэе уахътэр, шыклэр, теклуагъэхэр кызырэхыхыщтыр мэкъэгъэлум кыщицлэтыкыгъэх. Лъэныкыо пэпчкля теклоныгъэ кызыдзыхыхэрэм дипломыр, ахъщэ шлухъафтыныр афагъэ-шъошэщтых ыкли ятхыгъэхэр республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» къыщыхаутынхэ фитыныгъэ ялэщт.

1.6. Зэхэщэкло комитетым ихэушъафыкыгъэ шлухъафтын зыфагъэшъуашэхэрэм, ащ фэдэхэр къыхэкълыхэмэ, диплом шъафхэмрэ зэнэкъокъоу консор иахъщэ шлухъафтынхэу сомэ 3000, 2000 ыкли 1000 хуухэрэр аратыщтых.

1.7. Зэхэщэкло комитетым-рэ журимрэ фитыныгъэ ял апэрэ премиер амыгъэшъошэнэу, ащ амал кытыщт хагъэуэфыкхэрэм япчъагъэ хагъэхъонэу.

1.8. лффшлагъэхэм журим хэтхэм рецензиер афашырэп, аритыжыыхэрэп ыкли шапхъэхэм, зэнэкъокъоу икляуухэм афэгъэхыгъэу авторхэмрэ ахэм яшоигъоныгъэхэр къызылотыкыхэрэмрэ адэгущылэхэрэп ыкли афатхэхэрэп.

1.9. Теклоныгъэр къыдзыхырэ нахъ мэкъабэ зыфатырэп ары.

1.10. Макъэхэр зэфэдизхэ хуумэ, журим и Тхъаматэ аужырэ гушылэр ий.

1.11. Зэнэкъокъоу хэлэжъэн фитыныгъэ зилэхэр зыныбжхэ илъэс 35-м мынахыбэхэр арых.

2. Журим хэтыщтхэр зэнэкъокъоу и Зэхэщэкло комитет егъэнафэх.

3. Тхыгъэхэр зэнэкъокъоу аштэнхэм пае шапхъэхэу апылбын фаехэр:

3.1.Зыми ыпэклэ къыщыха-мыутыгагъэхэу адыгабзэкля тхыгъэ произведениехэр арых зэнэкъокъоу аштэщтхэр. Зэнэкъокъушхэм аныбжхэ илъэс 35-м шлокы хууштэп. Лъэныкыо пстэуми зы авторым итхыгъэхэр ахигъэлэжъэнхэ ыльэкыщт, ау теклоныгъэр кызыщыфагъэ-шъошэщтыр — зы.

3.2. Почтэкля е зэнэкъокъур зэхэщыцагъэхэм яадрес къахыгъэ лффшлагъэхэр арых зы хэлплъэщтхэр.

3.3. лффшлагъэм иавтор итхыгъэ зэнэкъокъоу хымыгъэлэжъэжыныу шоигъоныгъэ илэ хуумэ, ащ фэгъэхыгъэ лъэу тхылъ зэнэкъокъоу ипащэ ыцлэ-кля кытхын фае.

3.4. Зэнэкъокъоу зитхыгъэ къезыхыплэрэм письмэ илофшлагъэ кыригъэгъусэн фае мыщ фэдэ къэбар итэу: зэнэкъокъоу хэлажъэрэм фэгъэхыгъэу; телефонхэмрэ адресхэмрэ (почтовэр ыкли электроннэр); авторым итворческэ щылэныгъэ клэкл (нэбгырэ зауламэ зэдатыгъэмэ, зэклями ятворческэ щылэныгъэ клэкл) ыльэкыуацлэ, ыцлэ, ятацлэ, цлэтэдзэр (илэмэ); кызыхыгъэ илъэсыр, гъэсэныгъэу илэр ыкли исэнэхъат; хэутыгъэ лффшлагъэ шхылаэхэм язэм-лэужыгъуагъ (ащ фэдэхэр илэхэмэ); произведением ыцл.

3.5. Произведениехэр хэу-тыгъэнхэ е Microsoft Word, RTF зыфилорэ форматхэм адистэнхэ фае (шрифтыр Times New Roman, шрифтым иинагъэ — 12, сатырхэм язэпэчыжъагъэ — 1,5) зы экземпляр хъоу. Сурэттехыгъэхэр, сурэтхэр ыкли нэмык иллюстрациехэр файл шъафхэм арытынхэ фае.

3.6.Зэнэкъокъоу пае лффшлагъэ

гъэхэу электроннэ почтэкля къагъэхыхэрэм письмэу ягъу-сэщтыр ары (ежъ письмэм ыклоцл ары нахъ, файлэу къырагъэгъусэхэрэр арэп) авторым ыльэкыуацлэ, ыцлэ, ятацлэ, лъэныкыоу зэнэкъокъоу зэрэхэлэжъэщтыр зэрытынхэ фаер.

3.7. Урысыем и Почтэ лфф зэришлэрэмкля ыкли тхыгъэхэр игъом къымыгъахыгъэхэмэ, Зэхэщэкло комитетым пшъэдэ-кляжъ ыхырэп.

4. Зэнэкъокъоу хамыгъэлажъэхэрэр:

4.1. Факскля къагъэхыгъэ произведениехэр.

4.2. лэпэрытххэр.

4.3. Произведениехэм яинэгъэн фаеу зэнэкъокъоу и Шапхъэхэм къыдамылгытэхэрэр.

4.4. Зэнэкъокъоу илъэныкыо-хэм адимыштэрэ жанр зилэ тхыгъэхэр.

5. Произведениехэр зэнэкъокъоу кызыатынхэ фэе уахътэр

5.1. 2015-рэ илъэсым игъэтхалэ и 20-м кыщыублагъэу чъэпыогъум и 31-м нэс.

5.2. Зэнэкъокъур зызэфакхысыжыщтыр шэклогъу мазэм и 1-м кыщыублагъэу и 30-м нэс.

5.3. 2015-рэ илъэсым итыгъэгъэзэ мазэ зэнэкъокъоу теклоныгъэ кызыдзыхыгъэхэр агъэшлэщтых.

5.4. Зэнэкъокъоу клэухэу фэхуыгъэр республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» кыхиуыщт.

6. Зэнэкъокъоу щытеклуагъэхэр зыщагъэшлэщтхэр

Зэнэкъокъоу щытеклуагъэхэр къалэу Мыекъуапэ щагъэшлэщтых.

7. Зэхэщэкло комитетыр
Адресыр: **къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197**
E-mail: **adygvoice@mail.ru**
Тел.: **8(877 2) 52-49-44**

Гъэшлэгъоных, ау гумэклыгъуи кызыдаыхы

Джырэ уахътэм кыхэхъу-хэрэ клэлэцыкълухэм гуцылаклар икыу фэдизэу зэрамыгъашлэзэ Интернетыр агъэфедэн альэклэу мэхъу. Урысыем щыпсэурэ цыфхэм япроцент 90-м телефоныр агъэфедэ. Ахэм азыщанэм нетбук е смартфон алыгъ, мафэ къэс компьютерым клэрысэу лфф зышлэхэрэм япчъагы бэ. Урамым утэхъуу зызыплыхыкля, нэбгыри 10 блэ-кыгъэмэ, 5-р телефонкля мэгу-щылэ, 3-р ащ телунклэх. Нэбгыритлу зи амылыгъэу плъэгъу-кли хуын. Тетыхыаплэм зэшъэшъэгъухэр е зэныбджэгъухэр тесхэмэ, ахэр нахыбэрэм телефонкля матхэх, гуцылэгъу зэфэхъуэхэу плъэгъурэр зырыз.

Джаш фэдэу телефоныр нахыжъхэм алыгъ зэпытэу зыльэгъурэ клэлэцыкълухэри ащ нахъ пыщагъэ мэхъу. Джэгольэ гъэшлэгъонэу телунклэ къэс зэхъоклырэм зылэпещэх, ау ащ гумэклыгъоу кызыдыхын ыльэ-кыщтыр ны-тыхэми клэлэцыкълухэми икыу фэдизэу къагурылорэп.

Хуытхэм яклалэ ыныбжхэ илъэ-

сым къэхъугъэ къодыагъ ежъежырэу компьютерыр хигъанэу, зыфэе мультфильмэр кыгъотэу ыкли ащ еплъынэу клэрытлысхъэ зэхъум. Телефонэу лфф зымышлэрэр ептыгъэкли пыхыщтыгъэп, урыджэгъуным ар зэрэфытемыгъэлпсыхыагъэр дэгъоу кыгурылоштыгъэ. Асланэ илъэситлу ыныбжыгъ компьютерымкля джэгукля зэфэшъ-хъафхэр кыхыгъэщэу ыкли ахэм изакъоу арыджэгу зэхъум.

— Гъогу кыхъэ тытэтэу е лэзаплэм тыщылэ зыхуыкля, планшетым лъэшэу ишлуагъэ кытэклы. Сабыр ащ рэджэгу, рэхъатэу щэсы. Загъорэ унэгъо хызмэтым изехъанкля игъо симыфэ зыхуыкля, мыщ фэдэ джэгуалъэ естэуи кыхыкля, — ело ным. — Ау ахэм бэрэ аклэрысыныр сыдэрэп, ипсауныгъэклэ кызызерегоощхэр кызыгурэлэ.

Нэмык синэлосэ унагъоу Мыекъуапэ щыпсэурэм клэлитлу чаплу. Шъэожъые нахыжъыр апэрэ классым макло. Ар еджаплэм щылэ хуумэ янэ-ятэхэр дэгущылэнхэ альэкыныу телефон

ратыгъ. Ар зэрэзэхэлпыр, амалэу илэхэр мэфитлукля зэригъэ-шлагъ. Нахыкля илъэсищ нахъ ыныбжъэп, ау планшетым джэгукляу хэтхэр ешлэх, анахъ лъэгэплэ инэу ахэм ялэхэм псынклэу анэсы. Шъэожъыитлури яунэ ит компьютерым дэгъу дэдэу щыгъуазэх, тхыгъэр, сурэтхэр принтерри агъэфедэнхэ альэкли.

Телевизорым, компьютерым, телефоным ягъэ кызырэкларэр врачхэм, психологхэм ыкли клэ-лэегъаджэхэм зэдырагъаштэу кьало. Сабыйхэр макляу зэрэ-

зеклохэрэм кыхэкляу пцэры мэхъу. Сыхат пчъагъэрэ зэпымыоу экраным еплъырэ клэлэцыкълухэм псынклэу нэгъун-джэр зыклялхъэ, тэрзэу зэрэщымысхэм кыхэкляу тхы-

кыупшъхэр зэщкыо. Бзэу алу-лымкли, нэмык лъэныкыохэмкли яагъэ къеклы. Интернеткля ахэр зэдэгущылэнхэм шлуагъэ горэхэр хэлыныхэкли хуушт, ау ащ гумэклыгъуи кызы-дехы. Сыда плэмэ клэлэцыкълэу ар зыхэтхэм ныб-джэгъу фэхъун къахыныр кын къащэхъу. Жаб-

зэкля зыгорэм дэгущылэнхэр къахылылэкли, телефонэу алы-гымкля зэфэтхэнхэр бэклэ нахъ ашлопсынклэ мэхъу.

Кыхыгъэщыгъэн фае мультфильмхэр, компьютер джэгукля зэфэшъафхэр щымылэхэу сабыйхэм яуахътэ агъэклон зэралэклищтыр кызыгурымылорэ ны-тыхэри зэрэщылэхэр.

— Мэфэ реным унэм тис, — кьоло ны ныбжыкляу Маринэ. — Сурэт тшыныу тытлысыгъ. Такыкыпшыкля ащ сабыр езэщыгъ. Пкъыгъо шъа-

бэхэр ыуплэпынэу клэрытлысхыагъ. Такыкы 15-кля ари шломыгъэшлэгъоныхы хуыгъэ. Етланэ мультфильмхэм яплъынэу сэгъэтысы, сыда плэмэ унэгъо хызмэтым ыуж сэри сыхъан фае. Сипшашъэ ежъежырэу мэджэгъу, ау такыкы 15 — 20 пэпч нэмык джэгукля кыфэсыугупшысын фае. Сэ уахътэ зэрэсимылэм кыхэкляу телевизорым клэлпырысэгъэ-тысыхэ.

Мыщ дэжымы уемыгупшысэн плэклирэп: тянэ-тятэхэм, нэ-нэжъ-тэтэжъхэм сыдэуштэу яса-бийхэр къагъэтэджыгъэхэ? А лъэхъанхэм компютерхэри, телефонхэри щылагъэхэп. Шып-къэ, непэрэ щылаклям диштэу клэлэцыкълухэр къэтэджынхэ фае. Ахэм технологияклэхэр алэ кырагъэхъанхэ, ягъээеклон ашлэн фае, ау джаш фэдэуи джэгукля гъэшлэгъонэу тилагъэхэр алэпызхэ, гъэсэныгъэм, плуны-гъэм альэныкыокля мыщ фэдэ шыклям шлуагъэ кызырэхы-рэр ны-тыхэм ащыгъупшэ ху-штэп. Амалэу ялэмкля ясабий-хэм адэгущылэнхэ, джэгукля зэфэшъафхэр къафаугупшы-сынхэ фае. Клэлэцыкълум на-хыбэрэ уклэрысы зыхуыкля, те-лефоныр нахъ пэлэпчъэ хуышт, ащ рыджэгъуныр щигъэзыещт.

**ГЪОНЭЖЫКЪО
Сэтэнай.**

АДЫГ КЪАМЫЛАПЩЭХЭМ ЯФЕСТИВАЛЬ ИПЭГЪОКИ

Зэкъош республикэхэм ащыкӀошт

Адыг къамылапщэхэм яа 1-рә шьолъыр фестиваль Адыг Республикэм и Лъэпкъ театрәу Цэй Ибраһымә ыцӀэкӀэ щытым гьэтхәпэм и 16-м щыкӀошт. ЗэхәщӀкӀо купым тхьамэтагъор щызезыхьәу, ансамбләу «Жьыум» ихудо-жественнә пашәу ГьукӀэ Замудин иеплъыкӀэхәр кьедгъәлуатэхә тшӀоигъоу тыулагъ.

— ШыкӀапщынаохәр, къамылапщэхәр ижырэ лъэхъаным кышчыулагъәу адыгэхэм ялэх, — кьәлуатә Адыг Республикэм изаслуженнә сурәтышәу, искусствәм щызәлшәләрә ГьукӀэ Замудин. — Тарихьым зыкыфәдгъәзжызы, фольклоры, музыкальнә искусствәр цыфхәм нахьышәу ашӀәнхәмкӀэ КӀыкӀ Аслъанбәч ихьакӀәщ бләкыгъә ильәсым зәхәтцагъ. лорыуатәм и Мафә ильәс кьәс хәдгъәунәфыкӀышт.

— КӀыкӀ Аслъанбәч лъэпкъ музыкант цӀәрылоу щытыгъ.

ШыкӀапщынәр, къамылыр, нәмыкӀ адыг музыкальнә Гэмә-псымэхәр, лорыуатэхәр кытлгызыгъәлсы-жыгъэмә ащышт.

— Къамылым ыцӀи, иамалхәри нахь лъагъкӀотәнхәм пае фестивалыр МыекӀуапә щызәхәтцагъ.

— **Юф кызырәкӀоп шьузыфежыгъәр. ГыпӀыгъу кышшәуфәхьуха?**

— Адыг Республикэм культурәмкӀэ иминистрәу Кьулә Мыхьамәт зәхәщӀкӀо купым итхьамат. Къәбәртәе-Бәлхьарым, Къәрәщәе-Щәрджәсым культурәмкӀэ ялофышӀэхәр тигъусәх. Адыгеим лъэпкъ культурәмкӀэ и Гупчә итхьаматәу Кьулә Амәрбий, тиреспубликә щыпсәухәрә Шхьәбәцә Маринә, УнәркӀо Рае, Чәсәбий Тәмарә, нәмыкӀхәри зәхәщӀкӀо купым хәтых. МылькӀоу пәлу-хьащыр кьәтәгъоты, спонсорхәм, лъэпкъ шӀәжыым ыгъәгумәкӀыхәрәм яшәуагъә кытагъәкӀы. Лъэпкъ театрәм лъәшәу тыфәраз.

— **Фестивалыр МыекӀуапә, Налщык, Щәрджәскьалә ащыкӀошт.**

— Гьэтхәпэм и 16-м, 17-м, 18-м зыцӀә кьепӀогъә кьаләхәм фестивалыр ащызәхәтщәшт.

— **Къамылым ифәшшәу чыпӀэ щыӀәныгъәм щигъотыжыным фәшӀ сыда анахьәу гъәцӀәкӀыгъән фаер?**

— Егъәджән зәхәхьэхәр культурәм иунәхәм, искусствәхәмкӀэ еджапӀэхәм ащызәхәтщәнхә фае. Фестивалхәр тищыкӀагъәх. Интернетым иамалхәри дгъәфәдәхәзә, адыгәу дунаим тетхәм язәлӀысәкӀыкӀэхәм гьогукӀәхәр кьафызәлутхыштых.

— **Къамылапщәу фестивалым хәлжәхәтхәм ацӀэхәр кытфәлоба.**

— Бәмә загъәхьазыры. КӀыргъ Юрә, Хьәрахьо Муратә, Абыдә Хьисә, Абыдә Артур, КӀыкӀ Хьазрәт, Кьулә Амәрбий, Нәгъой Заур, НәгәркӀо Кьызбәч, Юсуп Заур, Даур Рәмәзанә, нәмыкӀхәм ялӀәлӀәсәныгъә кьәгәлӀәгъошт. Къәрәщәе-Щәрджәсым, Къәбәртәе-Бәлхьарым, Краснодар краим яму-

зыкәнтхәу АщәбәкӀо Азәмәт, Агуй Наурызә, Бәтлалә Бекъан, КӀужьужь Анзор, Тыркуем щыпсәурәмә кьахәсәгъәшых Тыркоо Эрхъан, ЯкӀуашә Фәтәх, фәшхьафхәри.

— **Замудин, адыг тхыбзәмрә культурәмрә я Мафә тефәу тиздәгушы-лӀыгъу зәрәкӀуагъәр «Адыг макъәм» кышчыхәтыуышт. Лъэпкъ шӀәжыым укыпкырыкӀмә анахьәу кыыхәбгъәшых пшӀоигъор кытгәлоба.**

— ШыкӀапщынәр, къамылыр, нәмыкӀхәри адыгә хьакӀәшхәм ащәгәфәдәштыгъәх. Мәкъамәхәр кырагъалохә зыхьукӀә, анахьәу аналә зытырадзәштыгъәр жьыур дәгъоу зәрагъәпсыштыр ары. лорыуатәхәм, оредылохәм адыгабзәкӀә кьалохәрәр арых зыдежыуштыгъәхәр. **Арышә, адыг тхыбзәмрә культурәмрә я Мафә музыкантхәр ягуапәу хәлжәхәтхы, мәфәкӀыр зәдагъошты.**

— **Литературәм и Ильәс Урысым зәрәщыклорәм тиздәгушылӀыгъу чыпӀэ хәхыгъә щептынәу уфәсба?**

ГьукӀә Замудин ышхьә кыӀәти, нәшлүкӀә кыисәплыгъ, шәабәу щыхьә литературә зәфәшхьафәу тапашхьә щылым еплыгъ. АдыгабзәкӀә тхыгъәхәм инәплӀыгъу афигъәзагъ.

— Адыг Республикэм искусствәхәмкӀэ икӀәлӀәцӀыкӀу еджапӀәу ЛъәцәрыкӀо Кимә ыцӀәкӀә щытым щыдгъасәхәрәм фольклоры ятәгъашӀә. АдыгабзәкӀә гушыӀән зымылӀәкыштыгъәхәр оредыло хьугъәх, лорыуатәхәр ашӀогъәшӀәгъоных, — зәдәгушылӀыгъур лъәгәкӀуатә ГьукӀә Замудин. — Культурәмрә литературәмрә зәрәзәпхыгъәхәр ащ кьәушыхьаты.

— **ТиздәгушылӀыгъу кӀәухәу фәпшы пшӀоигъор сыда?**

— Фестивалым хәлжәхәтхәр зәнәкьокъуштыхәп. Арәу щытми, шӀухьафтынхәр афәтшыштых. Лъэпкъ шӀәжыымрә адыгабзәм изгъәшӀәнә зәрәзәпхыгъәхәр тизәхәхә кышылӀәгъошт. **Искусствәр зикӀәсәхәр Лъэпкъ театрәу Цэй Ибраһымә ыцӀәкӀэ щытым гьэтхәпэм и 16-м кьәтәгъәблагъәх. Сыхьатыр 18:30-м фестивалыр тыублӀәшт.**

— **Фестивалым «гьогумаф» етӀәо. Шоу щыӀәр Тхьәм кыжжәудегъәхь.**

— Тхьауегъәпсәу. Сурәтым итыр: **ГьукӀә Замудин.**

ТИГУМӘКӀХӘР ШХЬӘИХЫГЪӘУ

Лъэпкъ гушыӀалӀәхәм тащӀәкӀә

Адыгабзәм изгъәшӀәнә игъәфәдәнә татәгушыӀә зыхьукӀә, еджапӀәхәм ямызакъоу, Лъэпкъ театрәм, оредыло ансамблӀәхәм, тхакӀо-хәм ялофшӀәкӀә гукӀә зыфәтәгъазә. УпчӀәу кьәтәджырәм иджәуап тымыгъотәу бәрә кыыхәкӀы.

Лъэпкъ театрәу Цэй Ибраһымә ыцӀәкӀэ щытыр кӀәшӀәкӀо фәхьуи, литературәм и Ильәс Урысым зәрәщыклорәм епхыгъәу адыгә тхыбзәмрә культурәмрә я Мафә ипәгъокӀәу юфтхьәбзә гъәшӀәгъон МыекӀуапә щызәхәтцагъ. Бзәр — псә. Лъэпкыр щыӀәным, псәуным фәшӀ жьым фәдәу бзәр ищыкӀагъ. АщӀә Лъэпкъ театрәм узәрәштыхьун щыӀ.

ТыбзәкӀә агъәуцурә спектаклӀхәр тикъуаджәхәм кьащәгәлӀәгъоу. Лъэпкыр, цыфхәр зыгъәгумәкӀырэ юфыгъохәр театрәм кьәлӀә-тых. Наркоманием, шьон пытәхәм, зекӀәкӀә дәйхәм апәуцунхәм фәшӀ «О, си Тхь, кыисфәгъәгу!» зыфилорә спектакләм дунәе мәхьанә иӀәу пльытә хьушт. ПәрәныкӀо Чәтибә ипәсә техыгъәу ТхьакӀүмәшә Налбий ыгъәуцугъә спектакләм рәхьатәу уеплын пӀәкӀырәп.

Пәнәжыкыуәе, Гьобәкыуәе, Инәм, фә-

шхьафхәм кьәгәлӀәгъоныхәр мы мафәхәм ащыкӀуагъ. Гьобәкыуәе щыпсәурә СтӀашәу Майор кызырәлуагъәу, ныбжә зәфәшхьаф зилӀхәм спектакләм осә ин фашыгъ, нәпсыр зәрӀпӀәкӀәхызә залым кычӀәкӀыжыгъәр макӀәп.

Тиadyгабзә тхьамыкӀәу, гурылогъуаеу зылохәрәм зыкӀи адәзгъаштәрәп. ТигушыӀәжхәм, фольклорым кыыхахыгъә кьәбархәм

ярәдәлүх, Теуцожь Цыгъо иусәхәм, КӀәрәщә Тембот, МәщбәшӀә Исхьакъ, нәмыкӀхәм атхыгъәхәм ярәджәх. КӀыкӀ Зулхьаджә, «ИспӀамыем» ярәдхәм ярәдәлүх.

Адыг Республикэм искусствәхәмкӀэ изаслуженнә юфышӀәшхоу, режиссерәу, артистәу Хьакъуй Аслъан зәлуӀәм кышчыӀәтыгъә юфыгъом тәри лъәшәу тегъәгумәкӀы.

АдыгабзәкӀә тхыгъә гушыӀалӀәхәр, адыгә орфограfiем фәгъәхыгъә тхыӀхәр пщәфынхәу тучанхәм ачӀәбгъотәштӀәп. СпектаклӀхәр агъәуцухә зыхьукӀә, артистхәу рольхәр кьәзышыштыхәм ящыкӀәгъә тхыӀхәр агъотыхәрәп. Ижырэ адыгә гушыӀәм имәхьанә кызырәпӀоштым, гупшысәу ащ хәлӀым артистым зышигъәгъозәнымкӀә тхыӀ дәгъухәри ищыкӀагъәх.

«Шапсыгъә пшәаш», «Тятәжхәм ярәдхәр» зыфилорәхәм, нәмыкӀ спектаклӀхәм адыгабзәр куоу ащәгәфәдәзә артистхәм рольхәр кьашых. Лъэпкъ литературәм пыщәгъәхәр нахьыбә хьунхәмкӀә фәшхьаф гумәкӀыгъохәр ялэх.

Сурәтым итыр: **спектаклӀәу «О, си Тхь, кыисфәгъәгу!» зыфилорәр артистхәм кьагәлӀәгъо.**

НәкӀубгъор зыгъәхьазырыгъәр ЕМТӀЫЛЬ Нурбий.

Зәхьышәгъәр ыкӀи кьыдзәы-гъәкӀырә:

Адыгә Республикәм лъэпкъ ЮфхәмкӀә, ІәкӀыб кьэрәлхәм ащыпсәурә тилӀәп-кьәгъухәм адырәІә зәпхыныгъәхәмкӀә ыкӀи кьәбар жьугъәм иамалхәмкӀә и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскәр, 236

Редакциер зыдәшыӀәр:

385000, кь. МыекӀуапә, ур. Первомайскәр, 197.

Телефонхәр:

приемнәр: 52-16-79, редактор шхьаӀәм иапәрә гуадзәр: 52-49-44,

редактор гуадзәр-пшӀәдәкӀыжә зыхьырә секретары: 52-16-77.

E-mail: adygyvoice@mail.ru

Зышәушыхьатыгъәр:

Урысые Федерацием хәутын ЮфхәмкӀә, телерадиокъәтынхәмкӀә ыкӀи зәлӀы-ІәсыкӀә амалхәмкӀә и Министерствә и Темыр-Кавказ чыпӀә гъәлорышӀәпӀ, зәраушыхьатыгъә номерыр **ПИ №ТУ23-00916**

Зышыхаутырәр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. МыекӀуапә, ур. Пионерскәр, 268

ЗәкӀәмкӀи пчәгъәр

4015

Индексхәр

52161

52162

Зак. 520

Хәутыным узшыкӀәтхәнәу щыт уахьтәр Сыхьатыр 18.00 ЗышыкӀәтхәгъәхә уахьтәр Сыхьатыр 18.00

Редактор шхьаӀәр

Дәрбә Тимур

Редактор шхьаӀәм иапәрә гуадзәр

МәшӀәкӀо Саид

Редактор шхьаӀәм игуадзәр — пшӀәдәкӀыжә зыхьырә секретары **Хьурмә Хьусен**